

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Annales Ecclesiastici

Incipiens ab exordio Imperij Arcadij & Honorij Augustorum, Anno Domini
CCC. XCV. perueniens vsque ad CCCC. XL. continet annos XLV. ita
dispositus, vt commodè sextus tomus à S. Leone Magno Pontifice Maximo
inchoetur

Baronio, Cesare

Coloniæ Agrippinæ, 1624

Iesv Christi Annus 402. Anastasii Pap. Annus 5. Arcad. & Honor. Imp.
Annus 8.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14566

hodie dilatato pectore, vniuersis patetibus, ad Dominum pacem cum

Palladius in Gal. apud 101. 102. LXVI. CHRYSOSTOMI ERGA SVOS.

Equidem magna admiratione capior, dum considero ipsam Ioannem Chrysostrum non nisi triennium in sede agentem

Chry. in Gal. 101. 102.

Et nos triennium iam habemus noctes, & dies. Nonne per tres dies, sepe etiam per septem exhortamur? Quid amplius assequimur, quam quod reprehendimus, increpamus, lacrymas fundimus, dolemus, est non foris, sed in corde? & paulo post: nisi qui iudicet me supra modum honoris cupidum, vidissetis quotidie me fontes lacrymarum emittere, quarum confectio fuit domicilium & solitudo. Creditis enim mihi: de salute quidem mea desperavi, hoc est, non iam speravi, & res vestras deploravi. Non vacat mea mala deplorare, adeo totus dedicatus sum vobis. Et si sentio vos obtemperantes, pro gaudio non sentio mala mea. Et si video vos minus obtemperantes, pro dolore iterum intermitto mea. haec & alia plura id genus Chrysostrum hoc ipso (vtridimus) anno, reddens in omnibus veri patris ac pastoris imaginem.

IESV CHRISTI

Annus 402.

ANASTASII PAP. ARCAD. & HONOR. IMP. ANNUS 5. ANNUS 8.

I. CONFELI-CIVS ORIGENISTA-RVM CON-STANTI-NOPOLI.

EVOLVTO iam anno, notus aperitur nomis Consulibus, ambobus Augustis, Arcadio & Honorio quinto, inchoante pariter Domini anno quadringentesimo secundo, quo recrudescunt odia Constantinopoli Origenistarum, causa suscepra. Meminisse debes, lector, ante annum aduersus monachos Origenistas, qui confugerant Constantinopolim, missos fuisse a Theophilo Episcopo Alexandrino & S. Epiphano Episcopo Constantiae in Cypro legatos ad eos exturbandos: S. vero Ioannem Chrysostrum medium intercessisse sequestrem, vt eos in concordiam reuocaret. caque de causa literis vtroque datis, vnus ferme ante spatio in his pertractandis insumpto, cum frustra omnia tentata fuissent; qui haecenus ab eodem Chrysostrum cohibiti erant monachi offerre aduersus Theophilum libellum Imperatori, desperata concordia, id vehementiori studio aggressi sunt.

II. LIBELLVS AB ORIGENISTIS OFFERTVR IMP. CONTRA THEOPHILVM. c. Gal. 1. d. Hieron. epist. 16. c. Luc. 18.

Libellum igitur monachi illi aduersus Theophilum dederunt Arcadio Imperatori, & quidem granibus repletum criminibus, adeo vt Theophili caput in discrimen videretur adduci. Creditum quidem fuit eos ista huiusmodi absque sententia Ioannis tenuisse, quamobrem, ea dissipata longe lateque fama, tacito proprio ob tanti viri reuerentiam Ioannis nomine, Hieronymus sub Barnabae voce, ex Pauli e sententia, ipsum iugulauit in epistola ad Principiam illis verbis superius redditis, hic vero necessario repetendis: De Occidentis partibus ad Orientem turbo transfregissis, nihil habetur plurimum in agna nauis, oia. Tunc impletum est: Puta: veniet: Filius hominis silem inueniet super terram? Refrigeria charitate multorum, pauci qui amantur fidei veritatem, nostro latere iungebantur, quorum publicè petebatur caput, accula-

tionibus scilicet Origenistarum, contra quos oia omnes parabantur: ita vt f. Barnabas quosq. duceretur in illam simulacionem, immo apertam perniciem, quod non viribus, sed voluntate commisit. haec ipse; nimirum quod (vt dictum est) fama vulgatum esset, licet magna calumnia, libellum calumniosum aduersus Theophilum capitalibus criminibus plenum, oblatum Arcadio fuisse, impellente Chrysostrum, sed cum longe aliter res se haberet; quod tamen illis patrociniatus Chrysostrum visus esset, haec suspicandi animam captantibus praebere. Ad haec plane spectat, quod idem S. Hieronymus in epistola ad Pammachium & Marcellam ait: Quid necesse est obidire Propontidem, mutare loca, & diuersa locare regiones, & clarissimum Pontificem Christi eiusq. discipulis rabido ore disceptare? Si vera loquimini, pristinum errorem ardorem fidei committite. Quid maledictorum pannos hinc conseruatis, & coram carnis vitium, quorum fidei resisteret non valeat? Non idcirco non estis vos heretici, si nos quidam asserione vestra crediderint peccatores? &c.

Inter haec autem & monachos olim legatos a Theophilo missos dedisse aduersus illos monachos Origenistas Imperatori libellos ipsorum criminibus plenos, auctor est Palladius, qui fauens (vt dictum) Origenistis, eos calumniosum referret, fuisse tradit: de ambarum enim partium libellis haec habet: Profecti de his monachi patri visitate, libellos multorum versum scribunt, monachos quidem accusantes calumnie, Theophilo vero impingentes, ne aliter discant, qua Theophili erant, talia & tanta, quae & quanta qui quoniam. Augustinus, primum congressi, Rogantur deinde aduent in ecclasia S. Joannis, orantes vt aduersus monachos libelli contra se apud Praefectum vbi examinantur, tunc vt Theophili vel inuicem addictus, Ioannis iudicio subiceretur; tunc demum vt Theophili monachi aut probarent crimina, que sanctis senioribus obicerant, aut penitentiam subderent. Si itaque Alaphius, qui modo est a Principibus Alexandriam mittitur, vt Theophilum ducat, sententiam reliquam Praefectus exequuntur. Cum vero venturatur causa, reuolubentes inflabant leges, gladium ad vindictam exercentes. Infelices autem illi metuentes, omnia in Theophilum referunt, quibus subornasset libellos, calumniae dictae. Ita ratione modo illi ceteri mancipat vsque ad Theophili aduentum referuatis. Ex his ad mortem in custodia, diutius tenuerunt Theophilo: alij post ipsius aduentum (pecunia enim iudicium securitatem emoluit) Praefectum ire in exilium iussu, haecenus Palladius, qui subdit de aduentu Theophili Constantinopolim, de quo nos anno sequenti.

Hoc insuper anno concertationes haud leues inter S. Ioannem Chrysostrum, atque S. Epiphanium Episcopum Constantiae Cyprae, Constantinopoli intercesserunt. Qui enim (vt suo loco superius dictum est) mittendo Synodale decretum Concilij Alexandrini de anathemate Origenis & eius haereticum, simulque seclatorum eorum Origenistarum, in Synodo habita in Cypro firmatum, vbi se nihil profecisse, sed eos Constantinopoli foueri cognouit; ipse Epiphanius, qui primus omnium aduersus Origenistas vexillum Catholicae pietatis erexerat, confectio nauigio Constantinopolim se contulit, afferens simul secum & decretum Concilij, quod collegerat in insula Cyprae. Haec enim tunc ex superius recitata Theophili ad eum scripta epistola, tunc ex Sozomeno colliguntur. Ceterum quod inter Syrtis oratio nauigare cogatur, cum passim vera fyllis admixta inueniantur (nam alij vel fauentes Chrysostrum, vel studentes Origenistis, vt dictum est, in odium Theophili, complura in Epiphanium falsa coarctauerunt) ne in has impingat oratio, magna adhibenda est diligentia. Nos igitur, quae scripta sunt a Sozomeno recententes, in quibus veritas periclitetur, commonefaciemus lectorem. Ipse enim rem sic aggressus enarrare.

Considerans Theophilus plurimum sibi profectum, si fessis sui solum nactus esset Epiphanium Salamina in Cypro Episcopum, vtrum ea aetate ob integritatem vitae clarissimum: ipsum sibi amicum & libidit. Haec enim cum antea reprehendisset, quod Deorum humana forma praeditum censeret: iam velut ex penitentia restitutam sententiam dedit, se cum illo concitare scriptis, & volens sui libros Origenis, qui huiusmodi dogmatum auctor extitisset,

calum-

calumniam instruit. hęc eum audis, lector, prout eo te ad
ca, que superius dicta sunt de calumnia, qua Ioannes
Hierosolymitanus Episcopus & alij Origenistę exagita-
runt veterotempe nuntij tum Epiphanium, tum Theophi-
lum, & alios omnes, qui Origenis impugnant errores.
Ceterum & illud etiam in Sozomeno corrigendum, quod
ait, per Theophilum excitatum esse aduersus Origenem
Epiphanium. Contrarium plane accidit: nam primo (quod
dictum est) ipse S. Epiphanius atque S. Hieronymus ad-
uersus Origenistas concertare cęperunt, vltimo vero
loco Theophilus, est. n. de his querela Hieronymi a, quod
vix tandem ipse Theophilus aduersus eosdem hereticos
fuerit excitatus. Sed verum illud est, Theophilum tan-
dem aduersus eos conuocatum, litteris sollicitissime tum E-
piphanium, tum Hieronymum: quod euidenter ad eos da-
ta litterę produnt.

His igitur emendatis in Sozomeno, iam reliqua ab eo
scripta audiamus: Epiphanius (inquit) iam olim auctus Ori-
genis scripta, libenter assensit episcopo Theophili: & conuocato
Episcoporum Cyprium Concilio, leuissimum librorum Origenis
damnat: & per scripto eorum ipsorum decreto, tum alia, tum Con-
stantinopolitano Episcopis iudicet, vt Synodum conuocent. & eadem
decernant. Quod vero post hæc subdit Sozomenu, a Theo-
philo coactum ea de causa Concilium Alexandrię: id
ante factum esse, litterę eiusdem Theophili, ad Epi-
phanium scriptę declarant: sed post hæc laborasse pro co-
genda Synodo Constantinopoli, cuius causa scripserit E-
piphanius, reliquisque per Orientem Episcopis: Cum primus
autem non multo post inquit Sozomenu) Epiphanius ex Cy-
pro traiecit, in locum Constantinopoli vicinum appulit, quem He-
bdomam appellant: & presbiter in ecclesia ibi facti, postea in ciuitate
tenet.

Admittit alij, illic ab Epiphanius ordinatum fuisse quen-
dam diaconum, quod non licebat in diocesi non sua face-
re. At cum de re tanta ne verbum quidem Sozomenu ha-
beat, id commentum fuisse non dubites: sed vnde error
acceptus, audi. Loco Ioannis Episcopi Hierosolymitanum,
cui acceptum Ioannem Constantinopolitanum Antistitem; ab illo enim, nō ab isto de ordinatione diaconi,
controversia mota est. Etenim ab ipso Epiphanius, ne-
sciente Ioanne Episcopo Hierosolymitano, in suo mona-
stero Eleutheropoli in Palaestina sub eiusdem Ioannis
diocesi diaconus ordinatus est: cuius rei causa idem Io-
annes haud leuē ei negotium facillit, cum idem Epiphanius
S. Hieronymum (vt suo loco dictum est quarto An-
nualium tomō) habuit defensore. Quod ergo sub dioce-
si Ioannis illius factum fuit, id rerum ignari sub Ioannis
Chrysolomi diocesi accidisse scribere. Sed minime vir
sincerissimus his in id ipsum: nec quidem verisimilis vlla
accidit causa, vt qui nuper ē Cypro soluerat, necessitas im-
pulerit in suburbio Constantinopoli ordinare diaconum.
Facillat igitur de ordinato in Hebdoma diacono inanis al-
ferro, quā Sozomenu Socrae longe accuratior (vt Pho-
tius multis ostendit) non agnouit; licet ipse, vt ille & alij,
fauerit Origenistis, & sigillauerit cum alijs Epiphanium,
vt eum mox ista subdit:

Ioannes ingredientem Epiphanium totius cleri processione ve-
neratus est: ceterum Epiphanius manifeste presulit, quod ca-
lumnias aduersus illum sanctis consensisset. Nam mutatus, vt in
domibus Ecclesiasticis dicitur, cretus, non acquiescit, hæc ipse. Cæ-
terum vitandi communionem Chrysolomi causa illa in-
tercesserat, quod ante litteris (vt dictum est) monitus de
damnando Origene atque Origenistis Ioannes ab Epi-
phanio, minime ex causis superius dictis acquiescisset; ni-
mirum quod Origenistę illi se passos esse calumniam con-
clamarent: & de damnatione operum Origenis, que
Patres sanctissimi hactenus suscepissent, consultius agend-
um esset. Quę autem ab Epiphanius Constantinopoli
gesta fuerint, Sozomenu d ita subdit: Et quia consensum
habere cum Ioanne Epiphanius fugeret, conuocatis primatis Epi-
scopo tu, qui Constantinopoli morabantur, ostendebat ea, que ad-
uersus libros Origenis decreta erant: ac nonnullis inducit, vt cum
his ipse suum iudicium quoque aduocet: quod canon plurimi
facere decreuerunt. Quam Theotimus Scythia Episcopus Epiphanium

in ei perstrinxit. Aebat enim nequam esse facti, cum, qui iam-
pridem esset mortuus, asserere contumelia: neque extra blasphem-
iam esse, in dōm ceptam calumniari. & que ab illis decreta
sunt, reprobare. Hęc vbi dixisset, librum quemdam Origenis in
medium proferre recitat: & recitata Ecclesię vtilis esse demon-
strans: Ineptum quiddam (inquit) hic accedit, qui ista vituperant:
periculum enim est, ne caspa dōment, de quibus hi libri conscripti
sunt.

Porro Ioannes etiam nūm veneratur Epiphanius: eamque
rogabat, vt & vna ecclesia, & vna domo se cum videretur. Sed ille
neque eadem domo vsurum esse, neque vna presulatum cum illo,
renūciabat, nisi domo erit libro Origenis, & Dioscorum vna cum
focis expelleret. Verum cum ille id ante causam in iudicio cognitam
facere, iustum non esse diceret, ac prouide diceret: Quoties in
templo Apostolorum commūo celebranda misabat, Epiphanius
saluorunt inimici Ioannis, vt is prodiret, ac publice coram populo
libros Origenis damnaret, & vna Dioscorum eiusque focis, vt qui
eamdem cum Origene opinionem suaueret; & interim Episcopum
quoque ciuitatis taxaret, qui hęc sanaret. Atque hi quidem id
suscipiant: parabant enim, se enim hac ratione in odium populi
conuicturos. Itaque postquam in hoc egressus Epiphanius, tam
prope ad ecclesiam peruenerat: eorum obuiam illi veniens Serapion
diaconus ab Ioanne missus (perceperat enim ea, que prius fuerant
confutata) protestabatur eum neque equum facere, neque quod ipse
expelleret, cum quidem & ipse in periculum venturum sit. Si forte
tumentus aliqui in populo aut iudicio moueretur, cuius auctor ipse exi-
teret. Atq; ea quidem oratione ille ab impetu ipse auersus fuit, hęc ul-
que Sozomenu.

Sed antequam vltius progrediat oratio, qualis
quantusue fuerit Theotimus iste, de quo mentio facta est,
facillie Chrysolomo, & eodem auctore Sozomenu acci-
pe; Eadem (inquit) memoria Tomianum & relique Scy-
thia Ecclesiam gubernabat Theotimus Scythę, vir in Philosophia
enitritus, quem ob virtutem admirati Hunni, Istri accola barbari,
Dem Romanorum appellabant: nam sane diuinas in eo virtutes
experti fuerant. Fatur enim, quod alij quicquid ter per hanc barba-
rorum terram facerent, eadem via obijt facta sunt, qui ad deprada-
tionem adequebant. Lamentantibus igitur eius focis, perinde ac
iam iam essent perituri: ille de scendens ab equo, & abbat. Quo facto,
barbari neque eo, neque comitibus eius, neque equis quibus insidebant,
conspicui præterierunt.

Cum autem crebris inuersionibus Scythas infestarent Hunni,
quoniam natura essent feri; tamen ad inuisionem conuerit,
tum conuincit, tum muneribus eos libenter excipiens. Quę quidem
exre vir quidam barbarus suspicatus eum esse opulentum, dolo ca-
pere statuerat. Parato igitur ad hoc laqueum ad se cum abrogato, se-
cuti in hostes confugerat, illi dum colloquitur, sublata dextera, su-
perum immisissus erat, tanquam eum ad se & ad contribule attra-
cturus. At vero manus in ipso conatu eleuata, in aere remansit: nec
antea barbarus ex inuisibilibus istis vinculis liberatus est, quam alij
pro ipso intercedentibus, Theotimus Deum exorasset. Anni porro,
quod hic in coma nutritus (philosophico nempe habitu) &
philosophie studium, vti ceperat, prosecutus, ac tenui vitiu vsu su-
sumentique nutrimenti non conperidem, sed in fame atque siti tem-
pus determinauerit. Philosophi enim erat, opinor, his quoque pro neces-
sitate, & non pro otio locum dare, hæc ipse. Putamus equidem
eodem sacillimo viro auctore factum, vt Hunni illi, quos
S. Hieronymus Christo iam credidisse tradit, ad fidem con-
uerſi fuerint: etenim vt eos lucraretur Theotimus, omni
officiorum genere eos demereri eduisse, ex Sozomenu vi-
dimus. Porro eius memoriam ex tabulis Ecclesiasticis
duodecimo Kalend. Maij anniuersaria die Catholica
Ecclesia celebrat. Hęc ingerimus, vt cum tantum virum
pro Ioanne Chrysolomo iterum audis; intelligas, etſi nō
nullam causam, iustos saltem cause prætextus fuisse Chry-
solomum.

Ceterum ab eius defensoribus fallā complura aduer-
sus eius aduersarios asserit, tum quę superius adducta
sunt, manifeste declatant, tum etiam, quę pro ipse dictum
sunt, & qui causam pro Origenistis agunt, vno ferme ore,
contendisse Epiphanius, vt damnaretur libri Origenis:
id namque ipsum conatum esse in Synodo Cypria, idque
litteris

DISCE-
PTATIO
THEOTIMI
CVM EPI-
PHANIO.

IX.

X.

THEOTI-
MVS SAN-
CTITATE
CELEBRIS

XI.

THEOTI-
MVS PLY-
RES HYN-
NOS CON-
VERTIT.

XII.

EPIPHANIVS ERRORES ANTYM ORIGENIS EXPLODENDOS DICERAT. a Hieron. epist. 61.

h Apud Hier. d. p. 61.

c. 111. XIII.

h Apud Hier. epist. 67.

c Cassiod. de Div. lib. c. 1.

h Hieron. ep. 76.

VIV. S. HIERONYMI RECVL DE ORIGENIS LIBRIS LEGENDIS.

g. 2. Theof.

h Isai. 5.

litteris olim Iohanni significasse, atque etiam Constantino- poli elaborasse tradunt: quod quidem quam procul a veritate abhorreat, ostendemus ex eiusdem Epiphaniij assertionibus, ex litteris (inquam) ipsius a S. Hieronymo recitatis. Si quidem haud aliud contendisset sanctissimum senescens, quam ut Origenis damnarentur errores; quos curiosis novatores complures (vidimus) in Palestina diffeminare coeperunt, adeo ut & Ioannem Episcopum Hierosolymitanum in easdem haereses pellexissent: quem ut curaret, atque ad saniorum mentem restitueret, ipse Epiphanius ad eum epistolam scripsit, quam magna ex parte S. Hieronymus in epistola ad Pammachium aduersus errores eiusdem Ioannis Hierosolymitani contexit; vbi declarat, magno studio S. Epiphanium curasse, ut Ioannem ipsum auocaret ab erroribus Origenis, non autem a lectione librorum eiusdem. Quin & haereses singulas Origenis octo distinctas capitibus, ab Epiphanio in Ioannem obicitas, idem Hieronymus in dicta recenset epistola: neque praeterea quicquam ultra ab eo expetisse, nisi ut illos damnaret errores: ut cum ita cum sua epistola compellat ut b. Praesla mihi & tibi, ut saltem (sicut scripsimus est) a generatione perueria: & recede ab haeresi Origenis, & a cunctis haeresibus, detestissimae, &c.

Sed & Hierosolymis cum in Ecclesia post Ioannem idem Epiphanius loqueretur, hoc ipsum contendisse idem tradit S. Hieronymus, nimirum ut Origenis peruersa dogmata damnarentur; cuius haec recitat verba: *Aequum est, ut quomodo haec haeresim condemnauimus, etiam Origenis peruersa dogmata condemnemus.* Sed & in epistolis vltro citroque datis inter ipsum atque Theophilum simulque Hieronymum, nihil praeterea actum, nisi ut Origenis haereses damnarentur, ac simul cum eis, qui eiusdem Origenis eosdem confectarent errores. Nec aliud quidem accepit a Theophilo Epiphanius, nisi vt errores Origenis cum auctore ac sectatoribus condemnaret: de libris autem ne verbum quidem. Nam ad ipsum scribens de celebrando in Cypro Concilio, & litteris Constantinopolim mittendis, vt hoc agat, admonet, nimirum vt consensu omnium ipse Origenes nominatim atque haereses ipsius pariter damnarentur: nec quicquam praeterea in suis Palchalis Theophilus p̄fessus est, qui non octo tantum sed multo plures Origenis collegit errores: nam de eo haec Calliodorus habet: *Theophilus Alexandriae Ecclesiae Pontifex tringenta quinque sensus Origenis haeretica prauitate distortos Catholicae veritate conuicit, haec ipse.* Sed nec etiam S. Hieronymus, de eiusdem frequentius agens de detractione librorum omnium Origenis sermonem aliquando miscuit: immo ad Tranquillum scribens, eos absque crimine legi posse, his verbis significat:

*Quod dicit Origenis multos errores deceptos, & sanctum solum meum Oceanum illorum insania repugnare. & delecto summi, & gaudeo, dum aut supplantati sunt simplices, aut ab erudito viro errantibus subueniunt. Et quia mea paruitatis quavis sententiam, vtrius secundum fratrem Faustinum penitus respicienda sit, ac secundum quosdam legendas ex parte: Ego Origenem propter eruditionem sic interdum legendum arbitror; quomodo Tertullianum; Nouatum, Ambrosium, Apollinarium, & nonnullos Ecclesiasticos scriptores Graecorum pariter & Latinos, vt bona eorum diligamus, vitiosaque contraria, iuxta Apostolum dicentem g: Omnia probate, quod bonum est, tenete. Caterum qui vel in amore eius nimium, vel in odium stomachi suo prauitate dicuntur; videntur mihi illi maledictio prophetica subiacere h: Vt his, qui dicunt bonum malum, & malum bonum: qui faciunt amarum dulce, & dulce amarum. Nec enim propter doctrinam eius praua suscipienda sunt dogmata: nec propter dogmatum prauitatem, si quos commentarios in Scripturas sanctas vires calidit, penitus respiciendi sunt. Haec est igitur Hieronymi sententia, qui & subdit ista ad finem: *Quod si contentio sum inter se amatores eius & obsecratores suorum duxerint, vt nihil medium appetant, nec seruent modum, sed totum aut probent, aut improbent: libentiam quam suscipiunt, quam doctrinam blasphemam esse. idque iure; ne probantes in omnibus Origenem, eius quisque simplex nesciens, dum cibum se putat sumere, venere deglutiat. Caterum vt quis libros Origenis omnino damnandos esse senserit, neminem pra-**

ter Faustinum inuenimus, cuius ipse Hieronymus meminit. Verum non haereses tantum Origenis, sed ipsarum auctorem Origenem habendum haeticum, & ab Ecclesia excludendum, S. Hieronymus absque vlla dubitatione contentum in Ruffinum post alia multa haec habet: ex sententia Epiphaniij: *Si enim propter magnum verbum aut duo, quia contraria & falsi sunt, multa haereses abieci sunt ab Ecclesia: quanto magis his inter haeticos habeatur, qui tantis peruersitatibus tam mala dogmata contra fidem animant. & Dei Ecclesia huius exitus? Sed Anastasium Romanum Pontificem, aliosque Episcopos Occidentis damnae haereses Origenis cum sectatoribus eius, S. Hieronymus fraud obscure significat.*

Iam intelligis, puto, lector, quam calumniose historici illi Origenistarum fautores, vel Ioannis causae accerrimi defensores, ad inuidiam commendandam in eorumdem aduersarios Epiphanium, Theophilum atque alios, dixerint ab his libros Origenis esse damnatos; intro ducuntque veteratioris pro libris Origenis legendis sanctissimum Episcopum Theophilum dilutantem, & Epiphanium redarguentem: nam nulla inter eos ea de causa contentio intercessit: cum S. Epiphanius (vt dictum est) in errores Origenis, coniunget auctorem & sectatores, non autem in omnia eius scripta quam aequissime conclamaret; neque tunc primum, sed plurimos antea non ea de causa aduersus eam impiebatem antesignanus in Palestina conficiat. Ex his pariter errore lapsum videas Seuerum, vbi in dialogo ait I (quae superius recensuimus) in Synodo Alexandrina vetitum, ne quis legeret Origenis libros, vel eos penitus haberet.

Quod vero apud Anastasij Papae epistolam ad Ioannem Hierosolymitanum habeatur, damnatum Imperatorum descripto Origenis lectionem: ea vtrique intelligenda est libri Periarthron, de quo totus est ille sermo Anastasij cum Ioanne; cuius operis editionem Latine redditam a Ruffino, Romae vulgatam magno Fidelium detrimeto, Anastasius ipse quoque proscriptis vna cum eius auctore Ruffino. De eodem quoque Origenis Periarthron, errorum fonte, puto intelligendum, quod reperitur in rebus gestis S. Pachomij: ipsum execratum esse monachos legendes libros Origenis. Circumferrebantur enim libri illi Periarthron per Aegypti monasteria, qui auctoritate Didymi eos notationibus illustrantis apud nonnullos magno erant in pretio. Vnde & factum est, vt idem Pachomius ex hac vita migraturus, quasi testamento Origenis errores damnatos reliquerit. His vero consentiens ad postremum accessit de scriptis Origenis Galasij m Papae censura, quae ita se habet: *Origenis nonnulla opuscula, quae vt beatus Hieronymus non repudiat, legenda suscipimus; reliqua autem omnia cum auctore suo dicimus esse reuocanda.*

His quoque consentaneam fuisse Graecorum Patrum sententiam, eorum (inquam) qui Origenem impugnantur vt praeter errores caetera eiusdem auctoris scripta retineantur; testatur Socrates n, cum agit de reprehensibilibus Origenis Methodio, Eustathio, Apollinari, atque Theophilo, quorum alij alia de re Origeni crimen intendunt: *Vnde (inquit) singulis separatim omnibus perspicue declarant, se illa omnia omnino re eo approbare, quae ipsi non nominatim coarguissent. Nam quoniam alius aliud dogma singularem reprehendebat: perspicuum est, singulos illud tactos secum amonuisse habuisse pro vero, quod minime inuicem sunt; & si opinare ipse probasse, quod non verbis exagiti assent. haec ipse.* Sed illud perperam, dum sigillat sanctissimos viros Methodium & Eustathium (vt praeterea modo Apollinarem atque Theophilum) quasi ambrosios capere conatos laudem ex Origenis vituperatione. Verum & illud omnino falsum, quod de Methodio his verbis subdit: *Methodium esse saepe multumque inuicem in Origenem inuictum erat: postea tamen quasi ad palmotium se reuocari, illum in dialogo, quem Zenonem inscripsit, summis laudibus extulit. haec Socrates:* quae quidem conficti mendacij facile arguuntur ex his quae de Methodio apud S. Hieronymum ex Eusebio leguntur; quibus plane conuincitur, contrarium penitus accidisse, nempe quod Methodius ante bene exploratum

1 Hieron. d. p. 61. 2 Hieron. d. p. 61. 3 Hieron. d. p. 61. 4 Hieron. d. p. 61. 5 Hieron. d. p. 61. 6 Hieron. d. p. 61. 7 Hieron. d. p. 61. 8 Hieron. d. p. 61. 9 Hieron. d. p. 61. 10 Hieron. d. p. 61. 11 Hieron. d. p. 61. 12 Hieron. d. p. 61. 13 Hieron. d. p. 61. 14 Hieron. d. p. 61. 15 Hieron. d. p. 61. 16 Hieron. d. p. 61. 17 Hieron. d. p. 61. 18 Hieron. d. p. 61. 19 Hieron. d. p. 61. 20 Hieron. d. p. 61. 21 Hieron. d. p. 61. 22 Hieron. d. p. 61. 23 Hieron. d. p. 61. 24 Hieron. d. p. 61. 25 Hieron. d. p. 61. 26 Hieron. d. p. 61. 27 Hieron. d. p. 61. 28 Hieron. d. p. 61. 29 Hieron. d. p. 61. 30 Hieron. d. p. 61. 31 Hieron. d. p. 61. 32 Hieron. d. p. 61. 33 Hieron. d. p. 61. 34 Hieron. d. p. 61. 35 Hieron. d. p. 61. 36 Hieron. d. p. 61. 37 Hieron. d. p. 61. 38 Hieron. d. p. 61. 39 Hieron. d. p. 61. 40 Hieron. d. p. 61. 41 Hieron. d. p. 61. 42 Hieron. d. p. 61. 43 Hieron. d. p. 61. 44 Hieron. d. p. 61. 45 Hieron. d. p. 61. 46 Hieron. d. p. 61. 47 Hieron. d. p. 61. 48 Hieron. d. p. 61. 49 Hieron. d. p. 61. 50 Hieron. d. p. 61. 51 Hieron. d. p. 61. 52 Hieron. d. p. 61. 53 Hieron. d. p. 61. 54 Hieron. d. p. 61. 55 Hieron. d. p. 61. 56 Hieron. d. p. 61. 57 Hieron. d. p. 61. 58 Hieron. d. p. 61. 59 Hieron. d. p. 61. 60 Hieron. d. p. 61. 61 Hieron. d. p. 61. 62 Hieron. d. p. 61. 63 Hieron. d. p. 61. 64 Hieron. d. p. 61. 65 Hieron. d. p. 61. 66 Hieron. d. p. 61. 67 Hieron. d. p. 61. 68 Hieron. d. p. 61. 69 Hieron. d. p. 61. 70 Hieron. d. p. 61. 71 Hieron. d. p. 61. 72 Hieron. d. p. 61. 73 Hieron. d. p. 61. 74 Hieron. d. p. 61. 75 Hieron. d. p. 61. 76 Hieron. d. p. 61. 77 Hieron. d. p. 61. 78 Hieron. d. p. 61. 79 Hieron. d. p. 61. 80 Hieron. d. p. 61. 81 Hieron. d. p. 61. 82 Hieron. d. p. 61. 83 Hieron. d. p. 61. 84 Hieron. d. p. 61. 85 Hieron. d. p. 61. 86 Hieron. d. p. 61. 87 Hieron. d. p. 61. 88 Hieron. d. p. 61. 89 Hieron. d. p. 61. 90 Hieron. d. p. 61. 91 Hieron. d. p. 61. 92 Hieron. d. p. 61. 93 Hieron. d. p. 61. 94 Hieron. d. p. 61. 95 Hieron. d. p. 61. 96 Hieron. d. p. 61. 97 Hieron. d. p. 61. 98 Hieron. d. p. 61. 99 Hieron. d. p. 61. 100 Hieron. d. p. 61.

Originem, ipsam laudat, postea vero diuinationi vbi probe cognita crimini haereticis inculcat, idque probatur (quod fortis est) ex Eusebii defensionis Originis refutatione, dum ait: Eusebium Caesariensis Episcopum, cuius supra memimus in sexto libro huius scripturae Originem, hocdem dicitur Methodio Episcopo & martyri, quod tu in meo loco huius criminariis, & dicit: Quomodo iustus est Methodius contra Originem scribere, qui haec & haec de Originis locuto est dogmatibus? quasi ille impiter postea acculari, quem ante laudasset.

Ex his videas, quam patens mendacii Socrates continetur, dum ait Methodium ante vituperasse Originem, postea vero commentario edito praedicasse: cum auctore Eusebio eiusdem Originis patrono, contrarium profertur accidit, nempe, ut cum eum ante laudasset, postea contra ipsum librum elaboraret; cuius lucubrationis Methodij sanctus Hieronymus b meminit, dum ab eo edita recenset scripta: ex quo libro quamplurima citat S. Epiphanius, dum errores confutat Originis: sed id quidem facere erubuit, si scisset ab eodem auctore aduersarium illis scriptum fuisse postea commentarium. Evidet de Socrati noui hoc & inaudium, recantasse palinodium Methodium, atque eam in dialogo Zenone dicto penitentem exarsisse; quam omnes Originis defensores, Eusebii, Ruffini, & alij penitus ignorarunt? quod si nouissent, certe quidem excipissent aures literis, & citassent, si uel nomine tenus in scriptum Methodij eo argumento commentarium; quamuis commentitium, inuenire potuissent: hi, qui & falsam Apologiam Pamphili martyris nomine ediderunt. Ex his plane intelligis, lector, Socratem Nonatium aequum fuisse etiam Originistam, & haud quidem renuissimam, vel legem, sed audacissimam, ut potest nouae intentionem Apologiae Methodij nomine exornatae haec inuenimus, quod plurimum inter se in veritate historica diligerenda, affectus auctoris expendere. His igitur elucidatis, & S. Epiphano a calumnia vindicato, atque ab exinuidia liberato, iam quae sunt reliqua rerum gestarum eius Constantinopoli profecturum.

Intercessisse quoque inter Epiphanium & Eudoxiam Augustam altercationem quamdam, Sozomenus tradit, qui eam ita describit: Inter ea temporis accidebat, ut maritus creperetur filio suo Imperatoris. Mater ergo sollicita, ne quid illi grauius accideret, in se munito, Epiphanium rogabat, ut pro eo oraret. Ille pollicetur, agratum esse viciniam, siquidem illa Diocletianus, eiusque socius haereticus (fugatus ante Alexandriae monachos Originistis) amaretur, Imperatrix vero: Atqui inquit meum filium, si Deo uolente placuerit, ita fiat. Dominus idem est, qui dedit, rursus auferet. Tu vero si mortuus exccitare posses, mortuus utique non esset archidiaconus tuus. Erat enim non multo antea mortuus Crispianus, quem haereticus resistentem Vhisconis & Salamini monachorum, quorum sub y dante mentionem fecimus, cum familiarum haberet, archidiaconum conseruauerat. Lem vero Ammonius eiusque socij ad Epiphanium ueniunt: ita ipsi Imperatrix uisionem suam. Et factantem, quinam essent: respondens Ammonius: Longi inquit sumus, o Pater: (ita enim cognomento dicti erant Originistae illi) An non quando uel in discipulis, uel in libris nostris incidit, librum e quidem cognoscere. Ille negante, iterum rogant: Unde ergo eos haereticos esse censuisti, qui illorum scientia probationem nullam habent? Et cum se id ex auditu habere, ille respondisset: At qui nos inquit plane diuersum fecimus. Nam & in discipulis tuis frequenter incidimus. & in libris, ex quibus ille est, qui ex Anchora titulum praefert & cum multi te conuicia profunderent, atque uelut haereticum calumniari uellent; nos, ut patrem equum erant, defendimus, & respondimus tui sumus. Quae nec tu inuidia causa, ex solo auditu damnare debebas, quae uero ipse non cognouerat; neque, cuiusmodi uicem rependeret illi, qui de te loquitur bene. Epiphanius itaque, dicens moderatus locutus, uixi ipsos a se dimisit. At non multo post abianxiuit in Cyprum; sine quod eum Constantinopolitane profectiois periculis capisset, sine quod eum oraculo admonuisset Deus, ac mortem ipsi (ut confitentem est) praenunciasset, siquidem inter nauis nauem, primum quam in Cyprum peruenisset, est mortuus, hincque Sozomenus.

Iam inter legendum, puto te, lector, ex plarimis, quae superius dicta sunt, absque aliqua recenti admonitione

sentisse ab Originistarum fauore eam esse ad eorum defensionem institutam narrationem, qua illi innocentissimi demonstrantur, & S. Epiphanius leuissimus fugillitur, qui uano auditu percitus, tantum in eius profecutione cause laborem insuperasset. Sed quam haec captiosa sint atque penitus falsa, ueritatis experientia lance, citius patebit. Ac primum illud quam procul aberrata uero, ut Eudoxia perimenda Chrylostomo, fuerit monachus illis Originistis, & Epiphanium fuerit aduersata? Quam autem ab his inuicta sit, quae ab alius de rebus gelis Epiphaniij cum Eudoxia narratur historia, ex Leone Augusto accipere: Ipsa autem (inquit) Eudoxia Epiphanium uelut rami trahit ad suas partes, ea docens & suggerens, quae eius inquam explebant libidines, & quae sanctum deponabant, aduersus eum arcanum (o hominum audaciam! o diuinam lenitatem!) haereticum esse Dei seruum & famulum. Quae autem contra sapientem dixerit Epiphanius, audiemus, si est tibi quidem inquit ratio, o Imperatrix, cor haereticum impingas: adijt & causam suam agat Ioannes in patientia. Sin autem haec uerba praefert causa contumeliosa: ubi nihil assentire Epiphanius. Tunc conuocata illa hostis, erupit in haec eccerandam uocem: Si, o Epiphani, si impedimento, quo minus Ioannes mittatur in exilium: ecce apertam templi aduersionem, & contumeliam, ut ea adoretur. Non amplius ergo ferens Epiphanius aures suas pollicu cano minus summo, teris persusio sine lacrimis, & se eorum innocentem esse praedicans, fugam omnino arripuit. Ita Leo, quae & fultus apud Metaphrastem narrata habentur, quibus videas, quam disparia haec sint ab historia nuper ex Sozomeno recitata.

Sed quid ad illud, quod Ammonium Originistam idem Sozomenus ponit coram Epiphano expostulantem, quod leui tantum auditu aduersus ipsum ac socios monachos certamen misit: Leue ne argumentum existimandum erat, quod Theophilus non priuatis tantum litteris, sed Synodalibus ex Concilio Alexandrino scriptis, hos haereticos conuictos atque damnatos esse confiteretur? Et cuius rei maior in Ecclesia fides adhiberi solet, quam Synodalibus sanctionibus, quae praefertim diuulgata sciuntur in Orbem, atque receptae ab Anastasio Romano Pontifice, quibus tum Originis & errorum eius, necnon ipsorum Originistarum nominatim damnatio contineretur? Vides ergo, quam procul abhorret, ut illa in Epiphanium Ammonius iactare potuerit, & his conuictum Epiphanium penituerit suscipere prouinciam, & sic discesserit Constantinopoli. Sed & quae ad postremum de exitu Epiphaniij Sozomenus habet, hic reddamus, ut una cum alijs apertis mendacis fortius confutemus.

Cum autem (inquit) f. nam iam confensurus Epiphanius esset, Episcopo illum & palatum & actionem, & sic decessit Constantinopoli. Sed & quae ad postremum de exitu Epiphaniij Sozomenus habet, hic reddamus, ut una cum alijs apertis mendacis fortius confutemus. Cum autem (inquit) f. nam iam confensurus Epiphanius esset, Episcopo illum & palatum & actionem, & sic decessit Constantinopoli. Sed & quae ad postremum de exitu Epiphaniij Sozomenus habet, hic reddamus, ut una cum alijs apertis mendacis fortius confutemus. Nam quo tempore inter cetero, uel illi Ioanni protestatus est: Spero te non mortuum in Episcopo. Et Ioannes illi uisum protestatus est: Et ego spero nec te quidem inuenerim esse ciuitatem tuam, haec tenus Sozomenus. Sed & haec exacta ueritatis sunt examinanda censura. Scimus eadem a Socrate & narrari, in certo tamen auctore, lactata autem haec externorum sermonibus, Leo h Augusti tradit. Apud Metaphrastem uero haec de discessione Epiphaniij habentur: post conuictum ipsius cum Eudoxia uigente Chrylostomi damnationem: Diuinus autem Epiphanius percussus absurditate eorum, quae dicebantur ab ea, cum dixisset: Ego iudex, quod sic habet, sum in omni: protinus est egressus. Quodam autem falsa fama, quae ex hoc ad omnium aures peruasit, quod ipse quoque Epiphanius haec depositioni Patriarchae sit assensio, ad magnam usque Ioannem peruadit. Ille uero aut ueritatem ignorauit, fortasse quod Deus eum celesset diuina quadam praesidentia, ut aliquo modo chorret ambos, quae utriusque ueritatem praediceret: aut sciret Ioannes, quod non esse uerum, quod fama crederetur: habens autem assensus est non tam excitationi, ut sic Epiphanius futurum se adhiberet: Verum ergo Patriarcha sic post hoc scripsisse ad Epiphanium (sic autem simpliciter

TIA DI-
VERSA
NARRA-
TIO.

c Leo Imp.
in erat de
reb. Chryf.

XXI.
IVSTE DE-
FENDITVR
EPIPHANIUS
A CALUMNIA
SOZOMENI.

XXII.
f. Soc. l. 8.
c. 11. 26.
IOANNES
ET EPI-
PHANII
PROPHETIAE
PRAE-
DICTIONES.

g. Socrat. lib.
5. cap. 17.
h. Leo Aug.
erat de c.
Chryf. 8.
i. Metaphr.
in. P. 14.
Chryf. 8.

& fami-

XXIII. REFELLITUR COMMENTVM DE PROPHETIIS.

Hier. in Catib. 1. c. 54.

Hier. Apo. 1. c. 1. b. 2.

XXIV.

DE TEMPORE OBITI PHANIL. Hier. de Script. Eccl. 1. c. 1. b. 2. 1. Pallad. diabg.

XXV.

& familiariter) Frater Epiphani, audiu te confesse mea relegationi; Scias autem nec te ipsum tuam fidem visurum amplius. Ad has sacro sanctus Epiphanius simplici ratione rursus verbis x scriptis, quibus quae ipse vtar: Athleta Ioannes, feri, & vince: sed nos ipse peruenies ad videndum locum exili. Vera autem scriptura, quae dicta sunt ab yriquo. Nam & Epiphanius cum statisset nauigare in Cyprum, decedit in nauigatione. & aduersus Ioannes priusquam perueniret ad locum exilij, migravit ad Dominum. haec tenus ipse.

Sed vnde haec querela Chrysofomo, vt vel opinione saltem concipere poterit & existimare Epiphanius suae relegationi consensisset cum nullum penitus fuerit in causa ipsius Ioannis agitatum iudicium, nisi postquam iam Epiphanius recessisset, quando contigit (vt dictum sumus anno sequenti) aduentasse Theophilum Constantinopolim. Cum igitur nulla praecessisset eiusmodi de Ioannis aduersione, cui Epiphanius assensum praeberit, quod nondum causa agepta fuerit: ita de prophetiis inuicem pronuntians, commentum esse putamus. Rursus vero quomodo dici potest Epiphanius hoc anno nauigans in Cyprum insulam esse defunctus, qui adhuc anno sequenti probatur vixisse? Etenim sanctus Hieronymus in posteriori Apologia, quam aduersus Rufinum praesenti anno scripsisse peripetice demonstrabitur, de Epiphanius cum meminit, ita ait: Papa Epiphanius πνευματικός, quia quinquaginta contra te & anastasio tuum (nempe Origenem) loquitur, ita ipse, quod si paulo ante (vt voluit isti) Epiphanius defunctum esse contigisset, alio atque plane diuerso titulo nominasset, vt alias in commentariis in Iliam post annos quatuor scriptis, vbi ita de ipso a: Virum sancte & venerabilem memoriam Epiphanius, qui in senectute nobis inuenit & eruditissimus sua reliquit opus, &c. meminit de libro ab ipso de Lapidibus scripto, quem praesens (vt ait) eidem Hieronymo tradidit. Quo pariter titulo nominatus ab eo proculdubio fuisset in nuper citata Apologia, cum eiusdem meminit, si proxime defunctus iam esset, vel cur in superiori Apologia anno item sequenti scripta in eodem argumento veritas, cum tamen aduersus oblatrantem Rufinum defendit, post alia plura ista habet b: Crimini dandum est, quare Gratian, Syriam, & Hebraeam, & Aegyptiam linguam, ex parte & Latinam nouerit? Ergo & Apostolus & apostolici viri, qui lingua loquebantur, in crimine sunt, & me trilinguam bilinguis ipse ridebit?

Cur autem ante aduentum Theophili Epiphanius recessisset Constantinopoli, illam quidem existimo causam, quod questio illa de Origene & Origenis erroribus iam translata videbatur in mutuas criminum accusationes, quorum causa Theophilus ab Imperatore iustus esset Constantinopolim se conferre; cuius agitando iudicio minime interesse voluerit. Vel potius dixerimus, quod sciret ex aduerso Theophilum ad deponendum e sede Chrysofomum iam parare iudicium; ne & ipse in eum cogere tur calculus ferre, antea mature discessisset. Quoto autem Domini anno obierit, eodem ignoratur: quadriennium vero eum non excessisse constat: Ceterum iam decrepitem aetate ipsam obuisse, certum est: nam ante ferme decennium de eo Hieronymus c: In extrema (inquit) senectute, varia edidit opera. Eum autem Palladius tradidit sedisse Episcopum annos triginta sex, sub Damaso atque Siricio: qua ratione si etiam numeres primum annum sedis eius ab ipso Damaso sedis exordio, nempe ab anno Domini recentissimo sexagesimo septimo, vti que ex sententia eiusdem Palladij affirmare necesse esset, peruenisse saltem ad annum Domini quadringentesimum tertium, quibus videas totum illud commentum euanescente de reciproci illis iactatis in se inuicem prophetiis. Prudentior quidem ceteris in hoc ipso visus est esse Palladius, qui licet fauerit (vt dictum est) Origenis; ipse tamen sciens volensque res gestas Epiphani Constantino poli praetermisit: qui & licet non ignoraret aduersum fuisse Ioanni Epiphanius, ipsum tamen ob excellentiam meritorum non potuit non laudasse, cum tamen in reliquos omnes eidem Ioanni aduersantes Ilylum maledicentiae exaceruit.

At qui celebris in Ecclesia vixit virtutibus clarus, atque

specatus vbi que scientia, zeloque potissimum fidei Catholica commendatus, post obitum quoque clarissimum Epiphani nomen exitit, relatum illud tam à Graecis, tum etiam à Latinis inter sanctos, annuerciarum memoria celebrandum. Eius vultus imago à Cypris suis expressa cum abis sacris imaginibus in ecclesia in eius perpetuum honores monumentum erecta, custodita, & veneratione digna habitata fuit. Est de his egregia testificatio recentioris Epiphani in posteriori Niceno Concilio his verbis: Illius discipulis templum in Cypro, quod eiusdem Patris reuerentia appellatur, adificatur, & cum multis alijs picturis in us quoque imaginem collocantur, haec ipse. Ad postremum vero, quod ex instructo susceperimus, dum veritate excolimus, cunctas pro viribus vertere quiquillias, admonendum putamus lectorem, vitam illam Epiphani, quam recitat Mephastes, scate erroribus: inter quos ille, quoad haec tempora spectat, adnumerandus, cum dicitur Epiphanius accersit Romam ab Arcadio & Honorio Imp. vt forori egrotanti suppetias ferret, atque cum curiale, filiumque ipsius extinctum ad vitam reuocasse. Etenim nec Arcadius Imper. Romae cum Honorio vniquam degit, neque quis probare poterit Epiphani vniquam Romam venisse, nisi ipso Theodosij Senioris Imp. exordio, vt quarto tomo superius dictum est. Sunt & alia ibi plane delicta, quae prudens lector versatus in his, quae de eo superius sunt enarrata, facile dignoscere poterit. Quod veros eius scripta perinet; praeter Panarium & eiusdem Epitomen, & Anchoratum, & de Gemmis libros, & Res gestas sancti Hilariionis, quorum est certa mentio apud sanctum Hieronymum & alios, eiusdem quoque nomine acti titulo notantur libri de alienis atque ponderibus, necnon de Vita & obitu sanctorum Prophetarum. Meminit Callidorus seditum à sancto Epiphani commentarium in Cantica canticorum. Scimus eiusdem nominis clarissimos viros alios diuersis temporibus claruisse in Oriente & Occidente, de quibus agitur inferius pro ratione temporis opportunius: At de rebus inter ambas partes Theophili atque Ioannis hoc anno transactis hic finis esto. Praecedunt haec omnia Synodus sequenti anno ad Quercum collectum, in qua idem S. Ioannes à sede, factiolorum odium, adnitenste Eudoxia Augustae, depositus est.

Hoc eodem anno Anastasius Papa interpellatus litteris Ioannis Hierosolymorum Episcopi de causa Rufini Aquileiensis presbyteri ita respondit g:

Probat quidem affectum est hoc, vel laudabiliter de sacerdote sacerdos loquar. Pro tanto igitur praesidio, quod in mentis mea defusissimum contulisti, vt amari tuo gratias ago, ita splendorem tuum fuitas, & ea, quae in Domino habes virtutes, subinde quodammodo paratatis nostrae fauoribus sermo profectatur: tam eminenter, vir omnium praestantissime, laudum tuarum fulgore nitere conspicimus, vt par esse meritis sermo non possit. Porro autem tanto tuorum tuorum rapui incitamento, vt etiam quod imperare nunguo audere non desinam. Lam hoc de laudibus est tuis, quod me tantum de celestis animi vultu seruitate laudasti. Tui enim Episcopatus ordo perspicuus, per diuersionem Orbem relet radiani, etiam ad nos splendore sui detulit claritatem. In me quippe totum accitit tribus, ex animi nihil relinquo. Aut si uere me laudas: tu quoque similitere relaudandus non es? Obsecro igitur ob vtrumque, vt memetipsum laudare iam desinas. Duplex enim causa me hoc poscere constringit, ne confeceris tui sensibus aut dolorem falsi laus inerat, aut pudorem vera succendat. Ista quidem praesentia est Anastasius, qui haud otiosus putes nos referre voluisse; sed vt declaretur ex eius etiam, sicut ex alijs superius enarratis, Ioannem Hierosolymorum Episcopum ab eodem post Origenis errores, iam meliori frangi reditum, fide vbi que Catholica his temporibus saltem exterius nituisse. At prosequamur reliqua eius epistolarum, quae spectant ad Rufini causam. Subdit enim ipse mox ista:

Sed ad causam reuertor. Rufinus, de quo me consilere dignatus es, conscientia sua habet arbitrium diuinam maiestatem: apud quam se integro deuotionis officio ipse viderit, qualiter debeat agere. Origenes autem, cuius in nostram linguam sempiterna deriuauit, ante quae fuerit, in qua processerit verba, nostram profectum

positum nesciunt. Quod vero sit animi mei studium, cum tua pau-

non probes, Pape quos, Anastasii simili dicitur fraude subnixam, de qua

Cum igitur S. Hieronymus, quo anno scribebat Apolo-

Meminit enim frequenter huius Anastasii epistola-

Sed ut hae exploratio reddantur, in primis de Ruf-

XXXI. QVO AN- NO HIE- RONYMVS APOLOGI- ASSCRI- PSIT.

e Hieron. Apolog. l. b. a.

XXXII. SCRIPTA RVFFINI IN S. HIE- RONY- MVVM.

f Hieron. Apolog. 2.

XXXIII. RVFFINI TRES LIBRI INVE- CTIVA RVM. 2. EXLATI APOD S. HIE- RON TEM 9.

XXXVIII. ERRORES ORIENTIS APOLLE DISSEMI- NATE RE- DICTI.

XXXIX. RVFFINI COMMV- NICATIO DIRECTA AB ANA- STASIO. AL. REG. 15.

XXX.

Hieron. Apolog. l. b. a. DE TEM- PORI- SCRIPTA RVFFINOLAE AD IOAN- NEM EPISC. AB ANAST.

e Hieron. Apolog. 1.

f Hieron. Apolog. 2.

erant, refellere conatus est; posteriore vero, tanquam scopa, vetrens cuncta, que in omnibus ipsius Hieronymi scriptis corrigenda putavit, leuissima licet, spectanda & exprobanda cunctis adduxit in medium. Sed & adiecit his Rufinus tertium librum eodem argumento conscriptum, qui penitus excidisse videtur: tres namque simul à Rufino tunc in S. Hieronymum libros elaboratos fuisse, ipse S. Hieronymus auctor est; vbi in sua defensione hæc ait a: *Nunc quoque quia renui laudatorum. & verso stylo docui me non esse, quod meum necessarium pradicauit; dicitur scire, & tres contra me libros venustate styli texisse, eadem accusans; que ante laudauerat, &c.* Porro hos tres commentarios Rufinus non Inuictius (sicut diximus) vt modo præferebat eorum inscriptio, sed honestiori titulo Apologiam nominauit, vnde in eum S. Hieronymus b: *Non te pudet accusationem tuam Apologiam tuam vocare?*

Verum cum non integros ipsos libros, sed auditu tantum percepta Pauliniani ad Hieronymum agentis Bethleem detulisset; eadē ipse, Apologia scripta duobus partita libris, acerrime confutauit, potiori pollicitus ac vberiora, cum in manus suas tres illi à Rufino conscripti Inuictiarum libri integri redderentur: nam in fine posterioris libri hæc habet c: *Excipit epistola modum (ad Pammachium enim & Marcellinum, velut epistola vna idem inscripti libri habentur) & qui contra nefariam heresim iam styliam feceram, pro me respondere compulsi sum, excelsissimi tria amici volumina, & ad congeriem criminum eius tota mente suspensus: nisi quod lenius est, profestum inimicum cauere, quam hostem latentem sub amici nomine sustinere, hæc ibi; sed & superius d: *Sed aduersus illos libros, qui per angelos garrunt, & furtiua accusatione me mordent, cum editi fuerint, & de tenebris ad lucem processerint, atque ad nos vel studio fratrum, vel reuerentia amulorum poterint peruenire, respondere conabor: neque enim magnopere formidandi sunt, quos metuit auctor suo prodere, & tantum confederatis regendas esse decreuit, hæc ipse: vt non mireris, lector, si complura legis in Rufini Inuictiis, que hæc inuenis in aduersariis Hieronymi responsionibus confutata.**

Sed & illud diligenter attende, quomodo vno ictu potens ac solers veritatis propugnator S. Hieronymus aduersariorum folia sibi ficus pro armatura consentientem profernat, dum ostendit frustra blanditiis sibi de fide Catholica, si vel in minimo à Romana Ecclesia disceperet, ait enim in eum e: *Fidem suam quam vocat? Fæm ne, qua Romana pollet Ecclesia? an illam, que in Origene voluminibus continetur? Si Romanam responderit, ergo Catholica finis. Vides maiorum omnium ore verfatum illud firmissimum axioma, & necessarium enthymema; nempe, dicere tantum, aliquem sequi Romanam fidem, mox ex necessitate deduci esse Catholicum. Ob idque nullum in eum sanctus Hieronymus validius reum intorquet, cum prouocat ipsum ad sententiam de eo ab Anastasio Romano Pontifice latam, plane significans à nullo quemquam aliquo modo probari posse Catholicum, quem Romanus Pontifex hæreticos condemnarit. In his enim multis est idem S. Hieronymus, cum posteriori libro sua prioris Apologia in eo verlatur, vt inscriptam antea ab eo ad Anastasium Romanum Pontificem Apologiam validissime confutet: cui & intexuit (vt nuper dictum est) eiusdem Pontificis epistolam de reprobatione & damnatione ipsius Rufini ad Ioannem Hierosolymitanum Episcopum datam, tanquam fortissimum arietem, quo omnes erectæ ab aduersario defensionum turres solo tenus sternerentur. Scriptos igitur à S. Hieronymo duos hos prioris Apologiae libros, ad eos misit, ad quos sciebat inuictias suas dedisse Rufinum. Testatur id ipse in posteriori Apologia, vbi ait f: *Misit hos ipsos Apologiae meæ libros ad eos, quos tu videris auctores; vt venena tua, nostra sequeretur auriotus, hæc ipse. Quam autem inuitus ad hæc Hieronymus traheretur, iam superius, eiusmodi ferme exordio contronertie, ipsius restitacione optime testatum reddidit est. Sed que post hæc his audaciora Rufinus stylo armatus egredietur sit, audi.**

XXXVI. Cum accepisset in se editos duos à sancto Hieronymo Apologiae libros, in mentio furto percitus, tunc ad eum

scriptos à se libros misit, & epistolam acerbissimam addidit, qua eo vsque infamie prolapsus est, vt eadem ipsi Hieronymo, nisi taceret, mortem fuerit comminatus, simulque tribunal secularium Iudicum, acturus saltem in eum actione iniuriarum. Testatur hæc quidem ipse sanctus Hieronymus in posteriori Apologia, vbi ait g: *Os haec calpam mitti mihi & priores libros & recentem epistolam plenam iniuriarum & criminum. Quid me vis facere, bone amice? Tacitam? videbor crimen agnoscere? Loquar? teres me gladius tuus, & accusationem non iam Ecclesiasticam, sed tribunalium comminatur, hæc ibi. Quod enim Rufinus male sibi conficius sciret grauissime à se Hieronymum exagitatum, nosceretque ipsum in redarguendo valentissimum esse: ad imminetent tantam grandinem auertendam, obstruere Hieronymi os sublimè tonans, minis illatis, excussit. Scribens igitur ad Hieronymum ipsum epistolam (vt dictum est) comminatus est mortem, si quid ultra in se sperum duramue proferret. Tradid id quidem iterum ipse Hieronymus in eadem, quam in ipsius epistola edidit Apologiam, vbi ait h: *Quid enim necesse fuit, accusationis volumina mitti, & maledicta proferre in medium, si tu in vltima parte epistola denotata morte, me deteres, ne audeam respondere criminibus, immo laudibus tuis? & inferius: Mortem minari, quoniam serpentes inferre possunt. Mors omnium est: homicidium pestimatum. Quid enim, nisi tu me occideris, ego immortalis ero? Quin potius aggratias, quod facti de necessitate virtutum, & ad postremum hæc eadem refutans, ait i: *Talibus institutus et disciplinis, vt cui respondere non poteris: caput asseras, & linguam, que tacere non potest, feceris? Nec magnopere gloriaris, si facias quod scorpiones possunt facere & cantharides. Fecerunt hoc & Paulina in Ciceronem, & Herodias in Ioannem: que reuerentem non poterant audire, & linguam veriloquam discriminati ac confuderunt, &c.***

At tantum abfuit, vt minis Rufini sanctus Hieronymus coëctus fuerit, ne criminationibus responderet, vt qui ante monitus à Chromatio Aquileia Episcopo (puto eiusdem Rufini opera) iam tacere penitus decreuisset, ea Rufini epistola exasperatus, in eum iterum clamare compulsius fuerat. affirmat id quidem ipse supra ipsius Apologiae exordio, vbi ait l: *Testem inuoco legum conscientia tua, qui & has literas & tuam epistolam indicaturus es, me ad comminationem sancti Papa Chromatii voluisse reuocare, & suam facere similitudinem, & vincere in bono malum. Sed quia minus meritorium, nisi tacerem: respondere compellor, ne viderer tacendo crimen agnoscere, & leuitatem meam mala conscientia signum interpretari. Hoc est verum discrimen tuum, non ex dilecticia arte, quam nescis, sed ex carnis officina & meditatione prolatum: si tacerem, criminis ofus ero: si respondero, maledictus. Tu ergo me colles, & cogi ad respondendum, &c.*

Quantum enim sancti Hieronymi ex ipsius scriptis tanquam ex facie animi intueri datur, sic plane comparatum nouimus sanctissimum virum, vt cum aduersus hæreticos agendum esset, magnis semper atque vehementibus spiritibus infurteret. Ad hoc namque spectat, quod ad finem eiusmodi posterioris Apologiae habet verbis illis *Canes latrant pro domino suo: tu non vis me latrare pro Christo?* Ad hoc insuper illud pertinet, quod in priori Apologia sic de se ait m: *Hoc verum denuncio, & repetens iterum iterum quomonebo. Cornu an bestiam petis, & nisi cauerem illud apostoli: Maledicti regnum Dei non possidebunt; &, Mordentes e manem consumpti estis ab inimico: iam nunc sentires de parvula subdolaque concordia magnam tibi in mundo ortum esse discordiam. Sed & cum dilecti aduersus Iouinianum, eiusque garrulum defensionem, hæc item p: *De nobis quoque dici potest, Fenum habet in cornu, longe fuge. Sed magis volumus esse discipuli eius, qui ait q: *Dorsum meum posui ad flagella, &c.* sic quidem compotus ille fuit aduersus hæreticos, vel cum calumniosè hæretis intimularetur: vnde & ad eundem Rufinum r: *It vno tibi consistere non poteris, vt pariam hæreticus, vel vt me Catholicum non probem. Si ista est causa discordie, mori possum, tæcæ non possum. atque ad postremum hæc vltima ab eo apponitur contestatio: *Sit inter nos vna fides, & illico pax sequetur.****

Hæc autem ex scriptis ipsius de promptissimis, ne quis miretur, XXXIX.

Hieron. Apolog. 1. lib. 1.

Hieron. Apolog. 2. XXXIV

Hieron. Apolog. 1. lib. 2.

Idem Apolog. 1. lib. 1.

XXXV. CATHOLICVS QVO ERGO SIGNO DI-GNOSCI POSSIT. Hieron. Apolog. 1. lib. 1.

Hieron. Apolog. 2.

XXXVI.

Hieron. Apolog. 2.

Hieron. Apolog. 1.

Hieron. Apolog. 1.

Hieron. Apolog. 1.

Hieron. Apolog. 1.

Hieron. Apolog. 1.

Hieron. Apolog. 1.

Hieron. Apolog. 1.

Hieron. Apolog. 1.

Hieron. Apolog. 1.

Hieron. Apolog. 1.

Hieron. Apolog. 1.

Hieron. Apolog. 1.

Hieron. Apolog. 1.

Hieron. Apolog. 1.

Hieron. Apolog. 1.

Hieron. Apolog. 1.

Hieron. Apolog. 1.

Hieron. Apolog. 1.

Hieron. Apolog. 1.

Hieron. Apolog. 1.

Hieron. Apolog. 1.

mireretur, si cum ita erecta ac plane inflexibili vides stare ceruice, cum dilectis aduersus Ruffinum, cum eum summa eloquentia vi exagiat, deprimat, denidet interdum, subfannat, scormatibus vregit, dicitur delatit, accommo- datus; ad mores hominis nominibus appellat, acominans cum sepe Grunium, alludens nimirum ad illum Grunium Caracortam, cuius testamentum Porcelli solerent cacinchantes pueri in scholis ludibrio risuque prosequi: idcirco id ipse, quod Ruffinus scriberet res nullus presij- licet & cum Aleto b nominat ob futurum, Luciumque Lantiniu aliquando; & Asinium Pollionem, ob emula- tionem, quod alter ipsorum Terentium, Ciceronem alter fuerit amulatus: itidemque cum aliquando e Calphur- nium Ianarium ob dolos & fraudes. Sed cur haec? cur (in- quam) Ruffinum ipsum d interdum, tacito proprio, alte- nis nominibus nuncupant? idem ipse S. Hieronymus propositi sui eiusmodi rationem affert, cum de Pelagianis agit erroribus, ex Origenistarum palustibus propagatis, deque eodem Ruffino Grunij nomine nuncupato: *Cui (inquit) respondere diu tacui: & dolorem silentio demorans, cre- bra haec in exspulatione compulsi sum: nec tamen hucusq; pro- prii, ut auctorum nomina ponerem, inleuis eos corrigi, quam infa- miam: nec enim hominum, sed errorum inimicus sum.* Sic vi- des animi eius consilium fuisse, non detegendi, sed potius contegendi causa eius crimina, alieno nomine saepe sua Ruffinum, sine alios nominasse.

Ceterum est in hunc modum S. Hieronymus sepe vi- deatur cello animo erectus aduersus hereticos; tamen quantum pra caeteris virtutibus praeditus fuerit animi de- mullitione, quam visitatori vocabulo dicimus humilitatem, tam res ab eo gesta, tum etiam scripta manifeste declarat. Accipe in primis, quae ipse scribat in epistola sua ad Abigaui: *Quoniam (inquit) mihi multiorum sunt confusio peccatorum, & quotidie in oratione flexus genitum loquor: g. Delicta inuentura mea & ignorantias meas ne memineris: tamen scias scriptum esse ab Apostolo h: Ne in status superbia incidat in iudicium diaboli. & in alio loco scriptum: Superbis Deus resistit. Inhibitus autem dat gratiam, inhibita a a poeritia conatus sum vitare, quam timentem amicum, & certicem erectam. Dei contra se odium pronocentem. Non enim magistrum & Dominum & Deum inelium in carnis humilitate dixisse: k. Distite a me, quia mira sum & humili corde. Et. Habes eius animi institutum, & quidem haud inanis verbis iactanter proditum, sed opere peregrege impletum. Etenim cum magnos quoque viros soleat in- flare scientia; indeq; mentis tamor obortus caeteros sper- nere, se solum vero aspicere doceat, perque aliena gradi vestigia delinquant faciat, & nouitates excogitare suadeat: quantum ab his ipse sanctus Hieronymus abhoruerit, vel vna illa sententia accipe, qua animum suum testatur ita reliquit: f. *Fator enim (inquit) mi Dominum & Rogatione ca- rissimus, magnam me in diuinis voluminibus propriis viribus credidisse, nec habuisse opinionem meam, sed ex certam, de quibus scire me arbitrabar, interrogare me scilicet; quanto magis de ipso, in quibus anceps eram? Et. Videntur ne haec tibi, lector, cel- se mentis elatitque animi, vel erectae ceruicis indicia, & non potius veri Ecclesiae doctoris summam animi sum- mullitionem praeseferentis? quem vltimam imitari essent, qui ipsum fistus atque superbiae, inflato animo, sum- ma arrogantia, atque incomparabili temeritate redar- guunt.**

XL. Quod vero ad Ruffinum pertinet: tantum absuit, vt parato a sancto Hieronymo antidoto curaretur, quin po- tius post Origenis errores, quos konit, Pelagianae haereticis aspidem ex eis obortos, percatam sibi sobolem enutruerit: quod proprium est haereticorum, semper in deterum ferri, quoque in imum impietatis prolabantur, iusto Dei iudicio condemnati, vt ipsi sibi malum inferant, quod nec ab hostibus passuri essent. Quomodo autem haec accide- rint, suo loco patebit. Stabilis igitur de Ruffini dama- natione sententia Anastasij Papae permansit, quam nemo suc- cessorum Romanorum Pontificum aboleuit, cuius quo- que scripta iure quidem censurae S. Hieronymi Gelasius Papa subiecit: appositaeque diuino arbitrio factum, vt qui viuens canino dente euidentem S. Hieronymi scripta corro-

lit, eundem post obitu quoque mereretur experiri censo- rem. Ita enim in Romano Concilio de Ruffini commen- tariis ipse Gelasius definita reliquit: *Ruffinus vir religiosus plu- rimos Ecclesiasticae operis edidit libros; nonnulli etiam scripturas interpretatus est. Sed quoniam beatus Hieronymus cum in aliquo- bus de arbitry libertate notant: illi sententiam, qua praedictum beatorum Hieronymum sententia cognouimus: & non solum de Ruffino, sed etiam de diuersis, quos vir sapius ueneratus zelo Dei & fidei religione reprehendit. haec Gelasius; cuius ne moueatis no- menelatura, dum Ruffinum ipsum iudicio Ecclesiastico praedamnatum, virum religiosum appellat: eo enim titulo ipsum monachum voluit demonstrare. Quomodo autem post haec factum sit, vt recta vlcera Origenis errorum; eadem recrudescerent, in grauiora apolte- mata Pelagianae haereticis intrauerint, dicturi sumus infe- rius.*

Hoc anno Anastasius Romanus Pontifex ex hac vita migravit, vt & Marcellinus Comes in Chronico docet, dum sub huius anni Consulibus Innocentium eidem suf- fectum ponit. Sed & Prosper cum sub eodem Consulatu Arcadij & Honorij quinto ingressum Innocentij referat, eadem, quae ex Marcellino sunt dicta, confirmat. Quae et- iam nuper ex S. Hieronymo de Anastasio Papa sunt reci- tata, ad hunc saltem ipsum visisse annum, perspicue de- monstrant, necnon Concilium Carthaginense anno su- periori Idibus Septembris celebratum, vbi de viuente ad- huc Anastasio mentio habetur; a quo literas acceperunt. Et cum omnium sententia constet, defunctum ipsum esse in fine mensis Aprilis, certe quidem non ante praesentem annum eius obitu referri potest. Ex quibus arguendi er- roris sunt, qui anno superiori Anastasium decessisse tra- dunt, quique eum annos tantum tres sedisse dicunt. Habita enim ratione temporis, quos sedere cepit, nimirum anno Domini trecentesimo nonagesimo octauo, pridie Idus Martij; & obitus eius, quem hoc anno contigisse ponimus V. Kal. Maij; dicendum est eum sedisse annos quatuor, mensum vnum, & dies tredecim.

De eodem Anastasio haec in libro de Romanis Ponti- ficibus scripta leguntur: *hic constituit, vt quoscunque fan- tibus Euangelia recitarentur, sacerdotes non sederent, sed curus sta- rent. Hic fecit constitutionem de Ecclesia, hic fecit basilicam, qua dicitur Constantiana, in regione secunda, via Mamurina in vrbe Roma (fortasse via Mamurina, sic dicta ab aedibus Mamurri in secunda regione locatis n.) Et hoc constituit, nulla ratione trahentium hominum in clericali honorem suscipi, nisi quiaque Episcoporum deponeret & obrogatum: quia & eodem tem- pore Manichaei inuenti sunt in Vrbe Roma. Hic fecit ordinationes duas in vrbe Roma per mensem Decembrem, ordinavit presbyteros octo, diaconos quinque, Episcopos per diuersa loca decem. Qui sepul- tus est in carcerio suo ad Vrsam Pileatum, quinto Kal. Maij, haec ibi. Decessit plane titulo sanctitatis insignis, relatu- que in sanctorum catalogum, anniuersaria memoria cele- brandus, quem huiusmodi elogio commedat sanctus Hieronymus: Non post multum tempus in medio, succedit in Ponti- ficatum vi, insigni Anastasio, quem diu Roma habere non meruit, ne Orbis caput sub tali Episcopo truncaretur, immo idcirco raptus at- que translatus est, ne semel latam sententiam precibus suis flectere co- naretur, dicente Domino ad Hieronymum p: Ne oraueris pro populo isto, neque deprecari in bonum: quia si uerum currit, non exaudiam preces eorum: Et si holocausta & vitulum obtulerint, non suscipiam eas, in gladio enim & fame & pestilentia consumam eos. Sed haec de Vrbis excidio post annos octo congerunt: Porro- pius epitaphium Dei beneficio haec tunc conferuatum, hic addendum curauimus, sic se habet q:*

*Lamina ipsi seruo tenui quae culmine sedis
Hic necis inuoluitur praesul Anastasio.
Presbytero gentem deliqui dogmata vite,
Militarij Dei natu in officio.
Pontificum caste sanuulatus peccare in fide
Obtinui magnum nomen Apostolicum.*

Quod autem dicitur, ab Anastasio statutum fuisse, vt dum per diaconum, cuius id muneris est, Euangelium in Ecclesia caneretur, sacerdotes non sederent, sed starent;

XLII.
ANASTASII PAPAE
OBITU
ET ACTA.

XLIII.
in Tom. 1.
Concil.
RES AB ANASTASIO
PAPAE
ST. A.
a Panuin. in
Frb. Rom.
egion. 2.

o H. 10.
ep. 116.

p Hieron. 14.

q Antiq. in
ser p in
Apend.
pag. 116.
num. 7.

XLIII.
DEACONO
RVM AC
PRAEBY-
TERO
RVM DIS-
SIDIA.

curri : vnde eiusmodi faciendi decreti occasio fluxerit, historiam pertexam esse putamus. Grauis Romæ his temporibus inter presbyteros & diaconos est orta contentio: hi enim administrantes res Ecclesiæ supercilio elati, spernabant presbyteros; presbyteri autem in eodem infutere, atque ex consuetudinis Romanæ Ecclesiæ præscripto, ipsi sedentibus, eos stare debere, contendebant. Sed eo visque contentio pertinax progressa est, ut etiam cum stantes diaconi coram populo legerent Euangelium, presbyteri tamen minime è sessione consurgeret, quod vt enorme factum Anastasius Papa emendandum sancto eiusmodi decreto putauit. Quisnam autem huius contentions primus auctor extiterit, prodit ex veteri questionis tractatione apud S. Augustinum posita hinc verbis a: *Quomodo contra Leuitas Romanos discipulum sit, qui contendit Leuitas sacerdotibus, & diaconos presbyteris coequare. hic est titulus questionis. Ac paulo post: Quidam igitur, qui nomen habet Falcidij, diuè stultitia, & ciuitatis Romanæ idolatriæ, Leuitas sacerdotibus, & diaconos presbyteris aquare contendit; non dicam præferre; quia stultus est, & forte incredibile videtur, & nos non emendatores, sed calamitates habeamus. hæc auctor. Sed & sanctus Hieronymus b de eodem in epistola ad Euagrium ita habet ipso eius exordio: Legimus (inquit) in scriptis: Fatuus fatua loquitur. Audio quendam in tantam erupisse inordinem, ut diaconos presbyteris, id est, Episcopis anteposuerit. docet maiorum sententia presbyteros Episcopos nominatos esse. Quantum autem præter omne ius fasque hæc de diaconis dicerentur, ambo auctores pluribus disserunt & de Romanæ Ecclesiæ diaconis apud Augustinum hæc leguntur: Quamquam Romana Ecclesia diaconi modice inuenciores videantur, sedendi tamen dignitatem in Ecclesiâ non præsumunt. Quid insuper sibi indebite diaconi usurpauerint, idem auctor ita post multa: Nunc enim videmus, diaconos temere, quod sacerdotum est, agere per conuicia; & in oratione id velle, quod respondeatur illis, cum istud solum liceat sacerdotibus. Sanctus Hieronymus eadem de his in hunc modum: Ceterum etiam in Ecclesia Roma presbyteri sedent, & statim diaconi: licet paulatim increbrescentibus vitiis, inter presbyteros, absente Episcopo, sedere diaconum viderim, & in domesticis conuiuiis benedictiones presbyteris dare. Discant, qui hoc faciunt, non se recte facere, & hæc ipse.*

Vnde autem accidit, ut diaconi Romanæ Ecclesiæ maiori fastu tumescerent; cam in primis idem, qui supra auctor d. affert causam, cum ait: *Vt autem non omnia ministeria obsequiorum per ordinem agant, multitudo facit clericorum. Nam vitique & altare portarent & vasa eius, & aquam vitique in manus infunderent sacerdoti, sic videmus per omnes Ecclesias, & paulo post, ob Romanæ Ecclesiæ excellentiam inflatos esse Romæ diaconos, idem ita demonstrat: Sed quia Romana Ecclesiæ ministri sunt, idcirco honorabiliores putantur, quam apud ceteras Ecclesias; propter magnificentiam vrbis Romanæ, quæ caput esse videtur omnium ciuitatum. Si itaque sic est, hoc debent & sacerdotibus sui vendicare, quia si ij, qui inferiores sunt, crescant propter magnificentiam ciuitatis; quanto magis qui superiores, sublimandis sunt? At nequaquam pro ciuitatum amplitudine crescere Ecclesiasticorum ordinum dignitatem, vt ob id diaconos diacono, presbyter presbytero, & Episcopo Episcopo dignior habendus sit, licet iurisdictionis potestate ille minor, iste maior appareat, S. Hieronymus de his ipsis eadem epistola disserens, probe confirmat, cum in exemplum ista ita deducit: Nec altera (inquit) Romana vrbis Ecclesia, altera totius Orbis existimanda est. Et Gallia, & Britannia, & Africa, & Persis, & Oriens, & India, & omnes barbare nationes vnum Christum adorant, vnam obseruant regulam veritatis. Si auctoritas queritur, Orbis maior est Vrbe. Vt quicunque fuerit Episcopus: siue Romæ, siue Egeubij, siue Constantinopoli, siue Illegij, siue Alexandria, siue Tana; eiusdem meriti, eiusdem est & sacerdotij. Potentia diuitiarum, & paupertatis humilitatis vel sublimioris, vel inferioris Episcopum non facit: ceterum omnes Apostolorum successores sunt, hæc sanctus Hieronymus. Sed vides, vnde deducta sit ea sententia; neminem sacrorum Antistitem alterum præferre alteri, nempe quo ad sacros ordines. Sic igitur erubescant impij incerta suæ, qui eiusmodi verba S. Hieronymi distorquent, dum*

ad omnem auctoritatem atque iurisdictionem tollendam improbe referunt. Scopus namque propostæ questionis ipsius in primis attendendus erat, vt germanum sensum eius verborum assequerentur. Sed de his superius toto primo Annalius pluribus actum est.

Cur insuper Romanæ Ecclesiæ diaconi super alios ceterarum Ecclesiarum diaconos & presbyteros eleuarentur, idem sanctus Hieronymus eadem ad Euagrium epistola ita subdit: *Sed dicit: Quomodo Roma ad testimonium diaconi presbyter ordinatur? Quid mihi proferi vniuersi vrbis consuetudinem? Quid paucitatem, de qua ortum est supercilium in leges Ecclesiæ, vindicas? Omne, quod rarum est, plus appetitur. Privilegium apud Iudæos pipere pretiosius est. Diaconus paucitas honorabilis, presbyteros turba contemptibiles facit. Sed & id alia ratione idem, qui supra apud Augustinum auctor refellit, dum ostendit, haud hæc ex parte præferendos vel æquandos presbyteris esse diaconos, quod illi horum testimonio ordinantur, cum ipsi diaconi plebis testimonio consueverint promoueri: quod factum primo à Petro & probat in ordinatione septem diaconorum. Sed insuper & alias idem auctor causas inculcat, cur tanti essent pretij Romæ diaconi, cum ait: *Diaconi ergo ordo est, accipere à sacerdotibus, & sic dare plebi. Vides, quid parat vana præsumptio? Inuenerunt enim, elatione mentis, ut quod videant Romane Ecclesiæ esse ministros, non considerant, quid illi à Deo dicantur sit, & quod debeant custodire. Sed tollunt hæc de memoria æquidæ stationes domesticæ, & officiales, quæ per suggestiones malas, seu bonas, nunc plurimum potest. Aut timet enim, ne male sit gerant, aut emouentur, vt præsent. Hi sunt, qui faciunt eos ordinis sui non considerare rationem: dum enim per adulationem obsequantur illi illud, præcipites illos faciunt, vt plus sibi putent licere. Quippe cum videant non se deserui sacerdotes, ac per hoc anteferi se putant, hæc ipse: quibus sane significatur, Romanæ Ecclesiæ diaconorum illud etiam fuisse munus, referre diuersorum causas ad Summum Pontificem, & ab ipso accepta responsa petentibus reddere.**

Hæc quidem priuatim inherebant Ecclesiæ Romanæ diaconis: ceterum illud in omnibus Ecclesiis commune omnibus erat, vt bona Ecclesiæ administrarent: cuius rei causa pariter contingebat, vt non Romæ tantum, sed vbiq; diaconi à populo maiori frequentarentur, quam sacerdotes, obsequio. Hinc ortas vides querelas illas Honorati archidiaconi Salonitani apud sanctum Gregorium & Romanum Pontificem, cum questus est degradari se potius, quam procihi, cum ab eo in presbyterum ordinari tentaretur. Horum igitur causa non Romæ duntaxat, sed & in aliis quoque Ecclesiis contingebat, diaconum aduersus presbyteros erigere sepe ceruicem. Quam obrem ad huiusmodi prociaciam retundendam Magnum Nicænum Concilium diaconos, ne quid præter ius fasque præsumerent, edito canone vetuit, vbi inter alia b: *In sua diaconi mensura permaneant, scientes, quod Episcoporum quidem ministri sunt, inferiores autem presbyteri habeantur, per ordinem ergo post presbyteros gratiam factæ communionis accipiant, aut Episcopo, aut presbytero porrigente. Sed nec sedere in medio presbyterorum diaconum liceat, &c.* Sed & cum in Africanam Ecclesiam eiusmodi diaconorum arrogans insolentia irrepisset, eundem canonem Episcopi Africanæ inseruerunt sexto Concilio Carthaginensi. Insuper quod & Galliarum Ecclesiæ idem morbus intassisset, in Concilio Arelatenibus k primam eorundem diaconorum fastus depreffus est: & in Concilio Andegauensi hoc saculo celebrato, Cōsule Opilione, quod manuscriptum accepimus à pio diserto quoque viro Frontone Duca Societatis I e s v digno presbytero, canone tertio id eandem habetur: *Vt diaconi presbyteris omni humilitate nouerint defendendam esse.* Sed excisis ramis, malo sæpe repullulante, sæpius opus fuit Ecclesiasticæ censuræ illud securi succidi, vt inter alios Romæ in Concilio à Gelasio Papa factum apparet l. At de his modo satis: hæc enim occasione Anastasij Papæ decreti progressus sumus.

Quod autem ad eiusdem Pontificis scripta pertinet: duæ eius nomine habentur scriptæ epistolæ decretales: sed quantum prior cum data reperitur Consulibus Arcadio

a Apud August. Quæst. ex utroque mixt. q. 101.

b Hieron. epist. 81. c. 10. 32.

XLV. a Apud August. Quæst. ex utroque mixt. q. 101. CVR ROMANÆ ECCLESIE DIACONI SUPERBI-RENT.

ORDO SACERDUM COMMUNIS OMNIUM.

XLVI. OFFICIA DIACONORUM VBIQUE.

XLVII. IX BONORUM AD-VERSUS STATUTUM CELESTINUM.

Can. Sixti.

Can. Carthagi. Can. Arelat. Can. Andeg. 101.

Can. Rom. sub Gelasio 101. ANASTASII PAPAE SCRIPTA.

atque Bautone, ante annos ab eiusdem Anastasij ingressu quatuordecim; plane apparet (si legitimum, & non suppositam eam esse veltimus) alius Pontificibus, quam Anastasio adscribenda. Illud etiam non ignoramus, maximam partem eiusdem prioris epistolae, vbi agitur de Manichaeis, reperiri apud sanctum Leonem Magnum Romanum Pontificem in epistola secunda data ad vniuersos Italiae Episcopos, quod quidem de impostura suspicionem auget. Sed non tamen Anastasium complures epistolae coleripis, in causa praesertim Origenitarum, & in causa Donatistarum ad Africanos, & inter alias ad vniuersum de incarnatione Filij Dei, cuius tria habes fragmenta recitata in appendice ad Breuarium, Libetari diaconi. At de scriptis Anastasij haec tenet. Post cuius obitum, cum vacasset sedes dies viginti & vnum, decimo quinto Kalend. Iunij Innocentius Albanus Innocentij filius creatus est Romanus Pontifex: cuius res gestas, ordine seriatim temporum, recensere, atque in annos ipsius sedis exacte dinumerabimus.

Sed de funere transeamus ad funus, nimirum ab obitu sancti Anastasij Papae ad migrationem sancti Martini Turonensis Episcopi: quem hoc anno diem extremam clausisse, extenuatione Severi alisque certis notis, tum tertio, tum etiam quarto, immo & hoc quinto Annalium tomo pluribus demonstrauimus. Qui enim, ex Severi sententia, sub Consulatu Eudochij sanctus Martinus septuagennarius erat, anno nimirum Domini trecentesimo octogesimo sexto, idemque eiusdem assertionem superuixisse ponit annos sexdecim, necesse est affirmare hoc anno vitam perfunctum, agentem aetatis annos octoginta sex, cum discessit annos triginta & vni: tot enim numerandi sunt anni Episcopatus S. Martini, si Gregorij sententiae consensuerimus, dicentis a creatum fuisse Episcopum anno octavo Valentini & Valentis Imperatorum. Eius autem felicissimi exitus eodem die, quo contigit, in tabulis notatus Ecclesiasticis, anniuersaria commemoratione solemni celebritate recurrit. Ex quibus omnibus erroris argumta, qui Caesario & Attico Consulibus, fuit aetatis anno octogesimo primo sanctum Martinum mortuum esse tradunt.

Praeter illa autem, quae superius in medium allata sunt de propagata S. Martini vita vsque in praesentem annum; Franci veteres scriptores, qui numerate consueverunt annos ab obitu sancti Martini, huius sententiae adimpleratores esse conueniunt, dum ab hoc anno quadringentesimo secundo annorum numerum deluxisse noscuntur: atque (vt praetermittamus alios) Gregorius Turonensis Episcopus, licet sub Consulatu Caesarij & Atticij Martini obitum referat; tamen dum Clodouari Francorum Regis mortem contigisse dicit ab obitu sancti Martini anno centesimo duodecimo, plane ab hoc tempore numeri exordium ducit; cum esset ipsum Clodouarum peruenisse ad Pontificatum Hormisdas Papae, ad quem ipse coronam dono misit: nam & ipse quoque Hormisdas Papa in literis ad Remigium Rhemensem Episcopum de Clodouaro adhuc superlitate mentionem habet. Putatur quidem irrepissemendum apud ipsum Gregorium Turonensem, dum perperam apud eum legitur decessisse sanctum Martinum anno quadringentesimo duodecimo a passione Domini, cum numerandi fuissent (vt dictum est) a natali Domini anni quatuorcentum & duo. Rursum vero hoc Domini anno quadringentesimo secundo contigisse sancti Martini ad Deum transitum, ex sancto Prospero etiam sibi vendicat Sigebertus in Chronico: verum error labitur, dum pro quinto Arcadij Consulatu, quo obiit, quantum eiusdem Imperatoris ponit Imperij annum; sicut & cum aetatis Martini numerat annos octoginta & vnum, sedis vero viginti sex. Sed & cum ante obitum sancti Ambrosij decessisse referat sanctum Martinum, profus hallucinatus conuincitur: cum luce clarius superius sit demonstratum, ante annos quinq; Caesario & Attico Coss. Domini anno trecentesimo nonagesimo septimo sanctum Ambrosium ex humanis desisse. Ex quibus annibus, quae ipse Gregorius tradit, inter fuisse per visum sanctum Ambrosium san-

cti Martini funeri, euanelcere profus intelligis. Sed de his in Notis pluribus actum est. Sulpitius Seuerus, qui S. Martini videntis res gestas conscripsit, de eius ad caelum consensu per visum certior redditus, ad Aurelium diaconum epistolam scripsit: itidemque de obitu atque funere extant ipsius ad Bassulam locum literae. Porro haud pridem ante Martini obitum, Clarum eius discipulum praecessisse, sanctitate clarissimum, idem Seuerus in dicta epistola ad Aurelium tradit: de quo ipso Seuero exposcente, S. Paulinus & Nolanus Episcopus duo epitaphia versibus scripsit. Edidit postea idem Seuerus de rebas gestis S. Martini simulque de Aegypti monachis nonnullis tres dialogorum libros; sed haud eo accepti sunt plausu, quo Vita ipsius ab eo scripta: plura enim habent emendatione digna. A sancto Hieronymo idem Seuerus in eodem commentario arguitur erroris Millenariorum, cum in Ezechielem d post enumeratos eius erroris sectatores, addit: *Et nuper Seuerus noster in dialogo, cui Gallo nomen imponitur, &c.* Quoro insuper Domini anno Seuerus dialogum illum scripsit, ex his pariter intelligi potest. Nam cum idem dicat S. Hieronymus eos nuper a Seuero scriptos, conscripsitque commentarios in Ezechielem, vbi de his agit, anno, quo a Gothis capta est Vrbs, esse conscriptos (vt ex eius in libris illis affris praefationibus apparet) nempe post octo ab hoc tempore annos: vtique fatendum est, longe post obitum S. Martini eam a Seuero scripturam elucubratam esse: licet praefatio illa Posthumiani in Orientem, a qua sumit dialogorum exordium, conriget viuentem S. Martino anno videlicet, quo ob Originistas (vt dictum est) contigit Alexandrinam Ecclesiam turbis exagitari. Porro Gelasius e eisdem Seueri dialogos sub nomine Posthumiani & Galli recenti ob errores in eis inuentos inter apocrypha.

Quod insuper pertinet ad elucubrations ab alijs editas de Vita sancti Martini: testatur quidem Gregorius Turonensis, res ab eo gestas scriptas esse versibus a S. Paulino Nolano Episcopo quinq; partitis libris; adiecitque eundem a se sextum librum de miraculis ab eo post obitum editis. Id sane ab eodem Paulino vilius est expectis Seuerus, his verbis ad calcem dialogorum appositis de Paulino post alia g: *Ille (inquit) Martini non inuidus gloriam, sanctitatis in Christo victum pssimus assequatur, non abnuet Praesulem nostrum cum suo Felice componere, haec ipse.* Sed & Venantius Fortunatus de Paulino id ipsum affirmasse videtur illis versibus h:

Strenuate sordis, fide, polleui Paulinus, & arte Versibus explicuit Martini dogma, in offris; & inferius i: Cuius proficuiu cecinit primo acta Seuerus, Versibus intonuit Paulinus deinde beatus, haec ipse, intelligens de sancto Paulino Nolano Episcopo: sed plane deest, vt paulo inferius apparebit. Ipse vero Venantius quatuor libris heroico carmine Acta eiusdem S. Martini cecinit: de iunctis plane miraculo, cum eius beneficio extinctum penè lumen oculorum recepit, vngens eos oleo, quod in lychno ad imaginem eius ardebat; quod ipse haud ingratus ad finem operis versibus proficitur.

Si verum est, quod ait Gregorius Paulinum miratum esse a Perpetuo Turonensi Episcopo, quae libro sexto de miraculis sancti Martini conscripsit; plane afferendum erit, alium istum esse Paulinum ab illo Nolano Episcopo: nam ab obitu sancti Martini vsq; ad sedem Perpetui anni numerantur sexaginta quattuor, nimirum ex sententia eiusdem Gregorij quadraginta septem sedis Bricii successoris sancti Martini, & decem deceptem illius, qui post sedit, Eustochij: ad quod tempus minime peruenisse Paulinum constat, quem anno Domini quadringentesimo trigesimo primo sub Consulatu Bassi & Antiochi obiisse liquet, testificatione Vranij, qui interfuit. Sed & Paulini ipsius auctoris euidenti assertionem satis superque exploratum habetur, ipsum, etsi idem sit nomine, alium tamen diuersumque esse a Paulino illo missico Nolano Episcopo; dum his versibus libro secundo scriptae Vita sancti Martini, se etiam exemplo illius maioris Paulini curatum a sancto Martino lumine oculorum, tradit:

LI. SEVERUS SCRIPTOR RERVVM S. MARTINI.

e Paulin a pss. 12.

d Hieron. in Ezech. c. 36. lib. 11.

e Gelas. Concil. Rom. can. de lib. au. b. & apoc.

LII. SCRIPTORES ALII RERVVM S. MARTINI. f. Gregor. Turon. de mirac. S. Martini cap. 2. g. Seuer. dialog. lib. 3. in fin. h. Venant. in Vit. S. Martini lib. 1. i. Idem lib. prophe. nem.

LIII. k. Gregor. Turon. de miracul. S. Martini c. 3.

UNIVERSITÄTS- BIBLIOTHEK PADERBORN

*Quin & Paulino similis medicina saltem
Reddidit, insigne fidei quem gloria late
Excultat, &c. Subdit praeterea:
Atq; vitam nostris tenebris contingere cordis,
Tali luce velle sancti medicina patrem,
Reddat vt antiqui viri iam in fide facti:
Nomen idem, medicus idem, per causa mendum.*

De seniori enim Paulino Nolano Episcopo a S. Martino oculo infirmo curato testatur Seuerus paucis his: Paulinus vero, vt magni postmodum futurus exempli, cum oculum graniter dolere cepisset, & iam pupillam eius crasior nubes superinduita recessisset, oculum eius Martinus penicula contigit, pristinamq; sanitatem sublato omni dolore restituit. Luc. Seuerus, ad quae minor Paulinus alludit. Sed & sicut Paulinus iste iunior, instar illius senioris, aeger oculis curatus miraculo S. Martini, pro gratiarum actione rependit de eius Vita & miraculis carmen heroicum sex libris distinctum; & Venantius Fortunatus pariter sanatus oculis iam caligine penitus obductis, scribendi itidem S. Martini Vitam quatuor libris carminibus consilium inuit: de accepto enim virtute S. Martini munere, haec habet ad finem operis a:

*Hic pariter retinet sancti sub imagine formam,
Amplenda ipso dulci picta a colore:
Sibi pedibus in ipsi pariter habet arte fenestram;
Lychinus adest, cum vitrea natat ignis in vna.
Hic ego dum prospero, valido torquente dolore,
Dissigiente gemens oculorum luce sensuris;
Quo procul vt tetigi benedicto lumen slazo,
Igneus ille vapor marcenti fronte recessit, &c.*

Vides morem pristinum, sanctorum nimirum imagines pingi in Ecclesiis, insuper easdem solitas coli in cenarum lampadum lumine: quod pium Fidelium obsequium esse Deo gratulifimum, ipsa miracula edidit vna & eadem olei dictarum lampadum, plusquam milies peripicue demonstrarunt. Sed quod de his fufius actum est primo Annalium tomo, modo dixi.

Quod rursum ad res pertinet Occidentales, hoc eodem anno, sexto Kalend. Septembris, Mileui in Numidia celebratum est ab Episcopis totius Africae generale Concilium Mileuitanum dictum: quod Mileuitanum primum dictum est, cum aliud inueniatur celebratum post annos quatuordecim, vt ex literis Innocentij Papae ad eandem Synodum missis intelligi potest in notatis ibi Consulibus. Sciendum tamen hoc cum illo liberiori vitio esse consilium: quod enim vnum idemque putarunt Mileuitanum Concilium, factum est, vt quod alterius esset, alteri adscribendo coniungerent. Sed haec omnia discriminando, singula singulis reddere curabimus, laborabimusque simul, vt Acta nobilissima Synodi hinc inde ex diuersis S. Augustini scriptis paulo sudore collecta, magna ex parte reddamus.

Verum ante haec, quae inter se communia ambae hae Synodi habeant, ex quibus vna eademque credita fuerit, dicenda sunt. Ex communi nomine in primis, a loco vbi celebrata, comparato, factum est, vt vtrumque vnum Mileuitanum Concilium diceretur. Rursum idipsum ex eo, quod vtrumque generale Concilium fuerit, quibus & vnum idemque Aurelius Carthaginiensis Episcopus praesuit. Tertio vero loco, quod sub vno eodemque Romano Pontifice Innocentio ambae Synodi noscantur esse collecta. Quae autem has adeo similes inter se discriminant, nulla sunt. In primo tempus: hanc enim sub quinto Arcadij & Honorij Consulatu hoc anno habitam esse constat, illam vero Theodosio septimum Consule cum Palladio, Rursum etiam haec sub Xantippo Numidiae Primare, illa vero sub Siluano celebrata cognooscitur. Insuper quod alia in ea, alia vero in ista tractata esse reperiantur, ob id iure ab inuicem distinguende videntur. Sed & quod illa habita intelligitur postquam in Synodo Carthaginiensi Pelagianam haeresein, cum hoc tempore nonnum ea haereseis cognita esset, plane nulla remanet dubitatio, duo esse Mileuitana Concilia inter se diuersa: obortam tamen est inter se vtriusque consilio ex eo nimirum, quod praefatio prioris Synodi Mileuitanae, b praefixa inuenitur in posteriori Mileuitano Concilio c. Sed redda-

mus hic ipsam, vt ratio temporis manifestior habetur. Ista enim praefixa habetur priori Mileuitano Concilio, cuius & propria sunt.

Gloriosissimi Imperatoris Arcadio & Honorio Augustis quinto Consilio, sexto Kalendas Septembris, in ciuitate Mileuitana in Concilio aedificata, cum Antelmo Episcopo Carthaginiensi in Concilio vniuersali congregatis, Atlantius diocubus, Antelmo Episcopo dicit: Quoniam Ecclesia facta vnum est corpus, omniumq; membrorum caput est vnum: factum est, volente Deo, & nostram imperatorem iuuante, vt ad hanc Ecclesiam veniremus, dilectioni & fraternitati gratia inuitati. Vnde quae ubi charitatem vestram, quae ita credidimus esse, quia nosse accessus ad vos nos ipsos, nec insinuantis euasit, &c. quae ipsa inueni delcripta esse etiam in posteriori Mileuitano Concilio, in ordine Conciliorum primo loco posito: cuius rei causa consilio vtriusque Synodi facta est. merito habetur ibi de alia Synodo Mileuitana, quae primo fuerat congregata, vbi idem Aurelius ait: Quae ubi charitatem vestram, quae ita credidimus esse, quod nosse accessus ad vos nos ipsos, nec insinuantis euasit, vt consensus omnium vestram manifestetur concordare complaciti decretorum, quae semel dicta vel in Hipponeensi Synodo firmata sunt, vel postmodum meliore Concilio apud Carthaginem definita, non quos, a nobis ex ordine recitentur.

Admonendum tamen hic putamus esse lectorem, apud Concilium Africanum sic haberi intertexta Acta quaedam huius Mileuitani Concilij, vt tamen cum amborum d Imperatorum ponitur Consulatus, quorum ille fuerit, minime exprimitur, sed sic tantum positi legantur: *Gloriosissimi Imperatoris Arcadio & Honorio Augustis versus clarissimi Consulibus, sed scito factum errore impetitorum libranorum, vt loco V. C. numeri nota, quae exprimitur quibus corandem Consulatus, reddiderint illi, Viris clarissimis, Carterum abhorret eiusmodi nomenclatura ab Imperatoribus, solita tantum poni, vbi illi sub Imperatoribus constituti nobilissimi viri eadem Consulatus dignitate donantur. Sed & in dicto Concilio Africano, ex ordine posito exploratissime demonstratur, quantum corundem Augustorum illum debere esse Consulatum, nam cum, quod ipsum praecedat superius Concilium, habitum reperitur sub Consulibus, anni superioris Vincentio & Flautio, & quod post Concilium Mileuitanum, de quo est sermo, ponatur Carthaginiense Concilium sub anni sequentis Consulibus habitum; plane peripicue significatur, quod medium est Concilium, hoc anno sub quatuor ipsorum Consulatu celebratum esse. Sed quod superius id consistit plana expressione quinti ipsorum Consulatus, non est in his amplius immorandum.*

Quod autem ad eiusdem Synodi Acta pertinet: post confirmata Synodalia decreta, diuersorum Episcoporum cause in medium sunt allatae, vt Cresconij Episcopi Villaregensis, cuius causa delata ad Concilium Carthaginiense anno superiori celebratum, ad huius anni generale Concilium coram suo Primare Xantippo tractanda fuerat reseruata. Quenam autem haec causa fuerit, quidque decretum, nihil apparet. Tractata post haec fuit causa Quodulidei Episcopi Centuriensis: de qua titulus a Patribus definitum, quod canon editus, & sub titulo de Iudicis in Decretalium libro secundo descriptus habet his verbis: *De Quodulideo Centuriensi Episcopo, quem cum aduersarij ipsius compulsi ad Concilium introduci: interrogatus, an cum eo velle experiri; primo id promiserat, & altera die respondit hoc sibi non placere, & quae de segit: placuit, vt nullus eidem conuenerit, donec satis actioe praemissa fuerit absoluitur. Nam aduersarij Episcopatum ante causae eius exitum, nulli Christi ano videri uos potuisset: haec de eo. Post haec autem libellus lectus est Maximiani Vagiensis Episcopi, quo se fugere renunciare seodi significabat, vt paci Ecclesiasticae bene consulatum esset, alium subrogari in locum suum petens. Causa igitur diligenter a Patribus examinata, eidem annuere vltim est, & sequae ea re eius modi edidit decretum.*

De Maximiano autem Vagiensi, & ad eum, & ipsam praeterea placuit de Concilio litteras dari, vt & ipsi ab Episcopo patra disceret, & illi, alium respuant, haec Synodus. Porro sciendum, hanc depositionem Maximiani honorificam fuisse, non autem probrosam. Etenim ob pacem Ecclesiae ipse loco cedendum*

Fortunatus, lib. 4. Vit. S. Martini in fine.

LIV. CONCILII MILEUITANI PRIMVM.

LV. CONFESSIO SIMVL VNA SVB CONSULATU MILITIANO.

Tom 1. Concil. A. in fine.

LVI.

LXII.

Concil. Afric. in fine.

LXVIII.

ACTA CONCILII MILEUITANI.

LIX.

Reg. i. Vagiens. de MAXIMIANO AUDACI. TE SE AB EPISCOPO PATR.

dum existimatis, deque ea re literas ad Synodum miserat: quibus sancta Synodus voluit annuere. Hic enim, qui ex Donatitarum schismate ad Ecclesiam Catholicam conuersus, haud pacifice recipere ad populo; bono pacis cōsulens, sedi renunciavit. Sed quod per sanctam Synodum actum sit, discere ex sancti Augustini literis: nimirum ita Patres spontaneam admisisse illud abdicacionem; vt tamen in eius locum ab eis fuerit subrogatus Catorius. Hic ipse, ad quem hoc eodem anno extant datae literae sancti Augustini atque Alipij: qui quod nonnulli ad Acta Synodi spectare noscuntur, & laudes continenter abdicacionis hae Maximiani, eas hic describendas esse putamus. Sic enim se habent.

Molitus est quidem aduersarius Christianorum per carissimum atque dilectissimum filium nostrum, fratrem tuum, Catholicam matrem, qua vos in hereditatem Christi ab exheredata praesensione fugientes pro sine susceperit, periculosissimum scandalum commouere: cuius praesens videlicet seruitutem quanda noxiis, quibus de bono vestra cōsentitio oborta est, sicida inuoluitur tristitia. ostenditur his germanos hos ex Donatitarum schismate transisse ad Catholicam Ecclesiam. Subdit vero: Sed Dominus Deus noster misericors & miserator, consolans afflictos, nutrens paruulos, carnis infirmos, ad hoc eum aliquod posse permisit, vt rem correctionis multo amplius letaretur, quam dolens amos afflictum. Laquei est quippe gloriosus, Episcopatus sarcinam propter Ecclesiam vitandam pericula deposuisse, quem propter regenda gubernacula suscepisse. Ille quippe se honorans, si pacis ratio pateretur, digne accipere potuisset demonstrare, qui acceptum non defendit indigne. Voluit ergo Donatus per fratrem tuum filium nostrum Maximianum ostendere inimicū Ecclesiae esse in videribus Christi eius, qui non sua b querant, sed qua ipsi Christi. Neque enim illud misericordiam dispensationis mysterium Dei vitium aliqua seculari cupiditate deseruit, sed pacificae permissio pacis de seipso, ne propter eius honorem scilicet & periculosa, aut fortasse etiam permissio in membris Christi despecto nasceretur. Quid enim est, cuius & omni execratione dignus, quoniam propter Ecclesiam Catholicam pacem schisma deserere, & ipsam pacem Catholicam honorem sui quaestione turbare? Quid enim laudabile, & Christiane charitati commendabile, quam de relictis Donatistarum reuera superbiōta hereditati Christi coherere, vt testimonium veritatis amore probaretur? Itaque quantum ad ipsam attinet, sicut eum & admodum talem inuenit, vt quod in eius corde diuinus sermo aliquid, nequaquam tempestas huius tentacionis euerteret, sic operamur & deprecantur a Domino, vt consequenti vita & mortibus sui magis magis, declarat, quam bene gesturus fuisset, quod profecto gereret, si hoc oportuisset. Retribuetur ei pax aeterna, quo promissa est Ecclesiae, qui intellexit sibi non expedire, quod pax non expediat Ecclesiae.

LXI. Tu vero, fili carissime, non multoere gaudium nostrum, qui nulla tali necessitate a suspendio Episcopatus impeditus: decenter indolem tuam in Christo, in re dicere quod dedit. Inguinum quippe tuum, prudentia, eloquentia, grauitas, sobrietas, & cetera, quibus ornatur mores tui, dona sunt Dei. Cui melius seruiunt, quam eis, a quo tributa sunt, vt & custodiuntur, & augentur, & persiciuntur, & remunerantur? Non seruiant huic saeculo, ne uasent cum illo atque disserent. Nam dum tecum in hoc agendum nominum, quantafacilitate consideres sper in animam humanam, & inhabiles cupiditates, & incertam vitam. Abiye igitur ex animo, quicquid terrene & falsa felicitatis expectatione concipiat: Operare in agro Dei, ubi certus est fructus, ubi tam multa tanto ante completa sunt promissa, vt eas, quae restant, manifeste desperetur. Obsecramus te per Christi diuinitatem & humanitatem, per pacem caelestis illius ciuitatis, vnde peregrinantes labor temporis aeternam requiem comparamus, vt in Episcopatu Vagiensiu Ecclesiae fratri tuo non ignominiose cadenti vel gloriose cedenti succedes. Pietas illa, cui per tuam mentem & linguam donus Dei sacrandatam & ornatum vberima incrementa speramus, te intelligat fratrem tuum non pro sua distulisse, sed pro eius pace fecisse, quod fecit. Hac epistola mandauimus vt tibi non legeretur, nisi cum te iam tenerent, quibus es necessarius, nos enim te spiritu amoris vincula tenemus, quia & nostro collegio multum es necessarius. Cor autem etiam corporalem praesentiam non exhibebimus: postea scies. haecenus Augustinus atque Alypius ad Catorium.

LXII. Similitudine nominum decepti aliquando, putamus

Maximianum Bagaientem Episcopum, eundem esse cum hoc, de quo agitur, qui in Synodi canone Bagaientis indidem nominatur, sed Vagiensis dicendus potius ex epistola Augustini. Nam de Maximiano Bagaienti Episcopo diuersa ratio est. Ille enim diu Ecclesiae illi praesuit; nec se abdicasse dicitur ab Augustino, quidem eodem se pagit: hic autem post electionem seditionem tenuisse, ex eiusdem litteris Augustini probe intelligi potest: licet Bagaientis Maximiani non eadem sit apud S. Augustinum lectio: nam in epistola ad Bonifacium e Vagiensis Ecclesiae Antistes nominatur, apud Crelesoniu vero Episcopus Bagaientis d.

Quod rursum ad Synodum Mileuitanam pertinet; meminisse eius vitus est Augustinus e in epistola ad Eusebium, dum negat sit munus esse, asserit ad Synodum res gestas in aliena diocesi, quae ob imminens periculum detulisset ad magistratus: habet enim haec verba: Nam illud, quod rursus cum dixisse nonnulli ad me pertulerunt, cum non terum Consistentiam, quando ibi plures essent: vel me debere ire Mileuium; quod illi (sicut perhibent) Concilium praesens habituri sunt. Ridelum est dicere, quasi ad me pertinet cura propria, nisi Hipponeus Ecclesiae, haec ipse contra Proculianum apud Eusebium, quem interpellat. Sed qua de re: expedit, vt totum id prodatur in medium; quo innotescat exemplo, quales esse soleant homines, qui deficiunt a Catholica veritate. Describit enim rem gestam idem Augustinus his verbis: Corripitur ab Episcopo suo mouens, crebris cadibus matris insanus, & impius manus nec illi debens, cum etiam seueritas legum sceleratissimi parceret, a visceribus, vnde natus est, renouans. Minatur eidem matri, se in partem Donati transiturum, & eam, quam incredibilem suorum sollet cadere, perempturam. Minatur ei, transire ad partem Donati, reobapturatur suorum, & in matrem sanguinem fremens alio vestibus candulatur. Constituitur intra cancellos euinens atque conspiciens, & omnium gementium oculis matricidam mediator, tanquam renouatus opponitur. Haec tamen tibi placet, vir grauisime? Nequaquam hoc de te crediderim, & paulo post: Quid aliud Appellamus, vir bono alio Eusebio, nisi vt in miseram mulierem, senectute decrepitam, viduatae desitit am, a cuius cadibus in Catholica prohibebatur, iam Donatista securus armeret? &c. Voluit autem isthaec apud publica Acta deferri Augustinus, vt a magistratu imminenti obuietur malo: quae ad Synodum Episcoporum a se minime deferrentur, fuisse ait, quod in alterius hec acta essent Ecclesia. Vides, lector, quales esse soleant castrorum Ecclesiae Catholicae desertores. O si liceret omnium apostatarum nostri saeculi scelerata in vnum cogere, qui ab Ecclesia Catholica ad hereticos defecerunt: teis profecto replenda latinae decies centies superarent Augusti stabuli fordes: vt plane nec vnus sit reperiri, qui antequam ab Ecclesia Catholica migret, non ea se plus peperit, quae si ad Ecclesiastica tribunalia perlata fuissent, reata sententia ab Ecclesia euicendi fuissent.

Ad hanc quoque Synodum Mileuitanam sub Xantippo Primate Numidiae celebratam spectare videtur, quod cum priuatus officio quidam presbyter delinques ab Augustino appellasset Synodum, ab ea sex Episcopi iudices dati fuerunt. At quanam esset presbyteri huius causa, ipse sanctus Augustinus ad Xantippum ipsum scribens ita narrat f: Primo compertum enim pecuniam cuiusdam rusticani diuitino apud se commendato interuerrisse, ita vt nullam inde posse probabilem reddere rationem. Deinde conuulsum atque confessus est, diei cuius Natalis Domini, quo etiam Gippitina Ecclesia, sicut cetera, ieiunabat, cum tanquam perterritus ad Ecclesiam suam, valescisset collegae suo presbytero Gippitano, hora sermo quinta, & cum secum nullam clericum haberet, in eadem fundo restitisse, & apud quandam mala famam mulierem & praedisse, & canasse. & in vna domo mansisse subdit de confessione ipsius, & quomodo cum remoueret ab officio presbyteratus, atque demum haec ad eundem Xantippum de Concilio decretis: Hoc autem praecipue prudentiae tuae intimo oportebat, ne aliqua tibi fallacia subreperet: audiui enim casum eius, cum centum dies essent ante Dominicum Pasche, qui statutus est VII. Id. Aprilis. Hoc propter Concilium in sinuare curam venerabilitati tuae: quod etiam ipse non celauit, sed ei fideliter quid institutum esset, aperuit, & in sine. Ego certe presbyterum, & quo die reuini, quo

MAXIMIANIDVO.
c August. e. p. 10.
d Aug. cont. Creleson. lib. 3. c. 47.
LXIII.
c August. e. p. 102.

IMMANE SCELVS IUVENIS AD DONATISTAS TRANS-EVNTIS.

LXIV. DEBATI AD XANTIPPVM CLERICI CRIMINA. August. e. p. 136.

UNIVERSITÄTS- BIBLIOTHEK PADERBORN

enidem loca etiam Ecclesia iunabat, valesiens collega suo eiusdem loci presbytero; apud sanctorum mulierum nullum suum clericum habens, renasere & prandere & cenare autu est. & in vna domo dormire, remouendum ab officio presbyteri argeratus sum. timentis et demeris Ecclesiam Dei committere. Quod si forte iudicibus Ecclesiasticis aliud videtur, quia sex Episcopi causam presbyteri terminare, a Concilio statutum est: committat illi, qui vult Ecclesiam suam curam committere: ego talibus fateor, quamlibet plebem committere timeo, praefertim quae nulla bonas fama descendit, vt hoc eis possit ignoscere: ne si quid per nos rufus erupit, languens impatem mihi, haec S. Augustinus de his, quae ad Synodum Mileuitanā sub Xantippo spectare visa sunt: quae hic volumus inferuisse, tum vt, de praedictis Synodi Actis, relaxiam, restituaque ea, quantum his est pristinae antiquitatis; tum etiam ad infirmam censuram sanctorum Patrum adhibitam in conferenda sacra tecla Ecclesiastica disciplina; intelligasque ieiunia non fuisse apud maiores in Ecclesia eius aeternationis, vt pro arbitrio quis ea seruanda duceret; sed vt quae ex praecipuo iudicio, vel ex consuetudine introducta essent, visa fuisse legitima, vt eorum transgressores, rei maximi criminis haberentur. Sed quae reliqua sunt huius Synodi habebimus: vbi enim eiusmodi decretum sancitum fuit.

Deinde placuit omnibus Episcopis, qui in hoc Concilio subscripserunt, vt Matriculae & Archiani Numidae & apud primam sedem sit, & in metropoli, ad eam, Constantina, hac quidem constitutione Patres definisse voluerunt altercationem duarum sedium in Numidia positarum, quae nam potior habenda esset. In duas prouincias diuidebatur Numidia, eademque duae dicebantur Numidia, vt Acta sextae Synodi Carthaginensis demonstrant: ob idque altercatio oborta inter Xantippum Episcopum Constantinae Numidiaeque Primatem, & Victorinum Episcopum alterius ciuitatis, Primatum eiusdem vniuersae prouinciae sibi vendicantem. De easmodi altercatione mentio habetur in epistola ad eundem Victorinum à S. Augustino scripta, cum ab ipso ad Synodum per tractorias vocaretur. Erant tractoriae (vt suo loco diximus) litterae ab Episcopo priuatum scriptae ad litteras Imperatorum, quibus imperabatur commentus in quibuscunque locis à Fidelibus in itinere praefandus in quarum similitudinem, cum Primates sibi subiectos Episcopos vocarent ad Synodum, & auctoritas dare solebant, quibus in singulis Ecclesiis iuberentur excipi, & Christiana charitate foueri. Sed reddamus hic perbreuem Augustini epistolam, ex qua antiqui moris Ecclesiastici monumenta reseruantur: licet enim ad Victorinum agentem Numidiae Primatem scripsit.

Tractoria ad me quinto Idus Nouembri venit, iam finito die, & me valde indispotum inuenit, vt occurrere omnino non possem. Verum, cum huius imperitiam mecum moueret, sine ulla motu sententia sanctitatis & gratitatis est arbitrari. Legi in eadem tractoria etiam ad Mauritianis esse scriptum, quas prouincias sinus suos habere Primates. Quod si & ex eis ad Numidiam conuocandam esset Concilium: oportuit utique, vt aliquorum Maurorum Episcoporum, qui illic priores sunt, nomina in tractoria ponerentur. Quod in ista tractoria non reperiens, multum miratus sum. Deinde ad ipsos Numidas ita perhibito & neglecto ordine scriptum, vt nomen meum tertio loco inuenerit, qui noni quam post multos Episcopos factus sum. Quare & alius inuisa est saluta. & mihi inuidiosa. Praeterea venerabilis frater & collega noster Xantippus Tassensis & dicit, quod eum primatus ipse contingat, & erga plurimos su habetur, & tales missi epistolae. Qui etiam error si facile inter vestram sanctitatem cognosci & corrigi potest; non debuit tamen in tractoria, quam missi venerabilis tua, nomen eius praetermitti. Quod si in medio loci conscriberetur, & non in primo poneretur, multum mirarer: quanto magis inueniam est, quod nulli tibi eius ad memoratio facta est, qui maxime ad Concilium venire debuit, vt de ipso primatus vniuersae causa omnium Numidarum Episcoporum Ecclesiarum primatus ageretur.

Tibi de causis istis venire debuit, ne forte falsa esset tractoria, quia tanta peruersitas appareret: quamquam & Augustinus temporis, & alia grauiora necessitates me multipliciter impedirent. Vnde peto beatitudine tuam, vt mihi legas, & primo in ista digueris, vt in te tuum sanctum moueam, & senem Xantippum conuenerit conflet, qui

vestrum debeat conuocare Constantinam, aut certe (quod fabricius arborum) sine cuiusquam prauidio ambo conuocare collegas vestros, eos maxime, qui Episcopatus arate vicini sunt, qui facile, qui vestrum verum dicat, agnoscat: vt inter vos paucos eadem praecetera quae vestrum duratur; & errore subdito, minores a caeteris conuocetur, qui nec possunt, nec debent nisi vobis in hac vt tanquam prioribus credere; & nunc ignorant, cui vestrum potestatem credant. Haec epistolam Augustini missi annulo, qui exprimit faciem hominis attendenti in laterum. haec tenus epistola Augustini. Porro hanc controuersiam de primatu Numidiae in hoc Concilio Meleuitano ad iudicatum Xantippo, sedique Constantinae, quae dicta sunt, aperte declarant. Nonit & Iustinianus Imperator d, priuam sedem Numidiae esse Constantinae ciuitatem, in prouincia vero Mauritaniae Caesarem, in Bizacena Caplam, in Tripolitana Leptim. At de Meleuitana Synodo hoc anno habita haec satis fuit.

IESU CHRISTI
Annus 403.

INNOCENTII PAPAE ARCAD. & HONOR. IMP.
Annus 2. Annus 9.

Christi annus quadringentesimus tertius nonis Consulibus Theodosio Augusto atque Rurorodio Faustis adscribitur: quo sanctum illud accidit, vt à Concilio Ioannes Chrysostronus deponeretur. Anteaquam haec aggrediamur, meminit lector debes, res S. Ioannis Chrysostroni anno superioris eos non statu reliquisset, vt qui ipsi fuerent Aegyptij monachi, aduersus Theophilum accusationes propulerint; quarum causa Theophilus Alexandria nullus esset Constantinopolim proficisci: cum interea S. Epiphanius Constantinopolim sponte ueniens pugnaturus aduersus Origenistas, cui alias innumeras turbas inter Episcopos concitatas reperisset, re infecta, ad suam esse reuertis Ecclesiam. Erant in memoriam reuocatis, iam reliquum est, vt quae haec secuta sunt, ordine retum gestatum pro temporis ratione narremus. Ac primum de aduentu agamus Theophili Constantinopolim, vbi diuini immoratus est; qui in itinere postquam complures collegit Episcopos, secumque duxit Constantinopolim, habens in animo, quod postea explicuit, aduersus Ioannem apud Constantinopolim Synodum celebrare. Erat inter alios Episcopos Theophilo fauentes, quita men ante Theophilum Constantinopolim venerat, Acacius Bereaensis fama notissimus, tum ob monasticam autem ad eam vitam in Syria solitudine, tum etiam sacrum peritiam literarum; de quo illa Palladius in dialogo.

Per idem tempus contigit, vt Acacius Episcopus Berae abeunens, homo (vt dicebat) careret diuersorio. Quae ex re iniquitate tra excandebat, quod si iustitiae à Ioanne contemptus. Vilius autem cogitationibus improbis, ex abundantia cordis verum plenum stultitiae protulit. dignum ipsius animo, praesentibus quosdam Ioannis clericis dicens: Ego ipsellam condico. Et ex eo Scythia conuincit Episcopo Gibalensis, & Antiochia Episcopo Prelatibus (erant hi amuli in dicendo Ioannis Chrysostroni eloquentiae) & Isaac Syrolo circumfuso saeculorum monachorum dicit, qui omne tempus contriuerat in maledictis, loquam semper aduersus Episcopos instruens, quo pacto aduersus Ioannem, immo aduersus Saluatorem, erant se queant. Mittant primum antiochiam, adolecentia illius (nempe Ioannis) cetera studia inquirant. Vbi autem deseruerint scrutantes, ut quae inuenirent, quo illis fuerant gloriam, Alexandriam ad Theophilum, mittunt, cuius nomen aut veritate ingenium ad huiusmodi sapienter vicium machinanda. Ille postquam literas inuictas suam legit, oblatum sibi malignandi materiam amplexu perhibet, horrido silentio scrutabatur inquirere occasionem aliquam non leuam contra Ioannem haec Palladius.

Sed inter haec oborta est occasio, vt Eudoxia Augusta in Ioannem aliqui ante perinensa, in ipsum acerbus excahderet: quamobrem Theophilus accelerant aduentum, quo eo ad deponendum ipsum Ioannem artifice vteretur. Quidnam id fuerit, explicabimus paucis.

Accidit

Apud
Constantin.
f. 106 r. 33
LXV.

STANTINA
PRIMA SE-
DES NY-
MIDIAE
DECRETA.
Concil.
Carthag.
in pres.

August.
epist. 117.
LXVI.

AVGVSTI-
NI EPI-
STOLA AD
VICTORI-
NUM.

Constantinensis.
DE PRIMATV
SYMIDIAE
CONTROR-
VERSIA.

LXVII.

112 C. d.
de offi.
praef. 101.
epist.

L. THEO-
PHILUS
LEX. 170.
DIA. 180.
ANNEM.
CHRYSO-
STRONVS

Prat.
de q.
rom. 117.
as Chry.
II.
ACACIUS
CYMSE-
VERIANUS
ET ANTIO-
CHIO CON-
SERVAT.

III.